

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA ZDRAVOTNICKÝCH STUDIÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2024

Petra Svobodová

Univerzita Pardubice
Fakulta zdravotnických studií

Společenská prestiž všeobecných sester

Bakalářská práce

2024

Petra Svobodová

Univerzita Pardubice
Fakulta zdravotnických studií
Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Petra Svobodová**
Osobní číslo: **Z20230**
Studijní program: **B0913P360004 Všeobecné ošetřovatelství**
Téma práce: **Společenská prestiž všeobecných sester**
Téma práce anglicky: **Social prestige of nurses**
Zadávající katedra: **Katedra ošetřovatelství**

Zásady pro vypracování

1. Studium literatury, sběr informací a popis současného stavu řešené problematiky.
2. Stanovení cílů a metodiky práce.
3. Příprava a realizace průzkumného šetření dle stanovené metodiky.
4. Analýza a interpretace získaných dat.
5. Zhodnocení výsledků práce.

Rozsah pracovní zprávy: **35 stran**
Rozsah grafických prací: **dle doporučení vedoucího**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

CATALANO, Joseph. *Nursing Now/Today's Issues, Tomorrow's Trends*. Philadelphia: F.A. Davis, 2023. ISBN 978-17-196-5012-0
MAGERČIAKOVÁ, Mariana, KOBER, Lukáš. *Motivace sester po pandemii covidu-19*. Praha: Grada, 2023. ISBN 978-80-271-3730-5
MELLANOVÁ, Alena. *Psychosociální problematika v ošetrovatelské profesi*. Praha: Grada, 2017. ISBN 978-80-247-5589-2
PLEVOVÁ, Ilona. *Ošetrovatelství I*. Praha: Grada, 2018. ISBN 978-80-271-0888-6
ŠANDEROVÁ, Jadwiga. *Sociální stratifikace*. Praha: Karolinum, 2022. ISBN 978-80-246-5191-0

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Iryna Matějková, DiS.**
Katedra ošetrovatelství

Datum zadání bakalářské práce: **1. prosince 2022**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2024**

doc. RNDr. ThLic. Karel Sládek, Ph.D., MBA v.r.
děkan

L.S.

Mgr. et Mgr. Michal Kopecký v.r.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 7. března 2024

PROHLÁŠENÍ AUTORA

Prohlašuji:

Práci s názvem *Společenská prestiž všeobecných sester* jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše. Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 23. 04. 2024

Petra Svobodová v. r.

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych ráda poděkovala Mgr. Iryně Matějkové DiS. za odborné vedení bakalářské práce. Děkuji jí za její čas, profesionalitu a rady, které mi byly cenným přínosem. Také bych ale chtěla vyzdvihnout její laskavost, pozitivitu a lidský přístup. Byla pro mě velkým zdrojem motivace nejen v rámci psaní této práce, ale i po celou dobu studia ošetrovatelství.

Rovněž bych chtěla využít tohoto prostoru k poděkování mé rodině. Věděli jste, že si tímto studiem plním svůj dávný sen. Přestože šlo o náročný proces, prokázali jste mi neuvěřitelnou podporu a trpělivost. Byli jste tu se mnou a pro mě v těch hezkých, ale i v těch náročných chvílích.

Děkuji Vám.

ANOTACE

Bakalářská práce pojednává o společenské prestiži všeobecných sester. Nejprve je zde představeno povolání všeobecné sestry a dále vysvětleno, co pojem společenská prestiž znamená. Následně jsou v teoretické části popsány hlavní faktory, které mohou prestiž sester ovlivňovat. Jedná se například o finanční ohodnocení sester, o zastoupení mužů v ošetrovatelství, ale i o vliv pandemie Covid-19. V dnešní době, kdy je celosvětový nedostatek všeobecných sester, se téma společenské prestiže profese stává velmi aktuálním. V bakalářské práci je proto pojednáno o způsobech, jak tuto profesi ještě více zatraktivnit pro novou generaci mladých lidí, která právě přichází na trh práce.

KLÍČOVÁ SLOVA

Společenská prestiž, všeobecná sestra, atraktivita profese, finanční ohodnocení, vzdělání, nedostatek sester

TITLE

Social prestige of nurses

ANNOTATION

The bachelor thesis is about the social prestige of nurses. First, the profession of nurses is introduced and then is explained what the concept of social prestige means. In the theoretical part of the thesis, the main factors that can affect the prestige of nurses are described. This concerns, for example, the salary of nurses, the impact of men in nursing, but also the impact of the Covid-19 pandemic. Nowadays, when there is a worldwide shortage of nurses, the topic of the social prestige of the profession becomes very actual. The bachelor thesis therefore discusses ways to make this profession even more attractive for the new generation of young people who are just entering the labor market.

KEYWORDS

Social prestige, nurse, attractiveness of the profession, salary, education, shortage of nurses

OBSAH

Úvod.....	12
1 Cíle a metody práce	13
1.1 Cíl práce.....	13
1.2 Metody k dosažení cíle	13
2 TEORETICKÁ ČÁST	14
2.1 Kdo je všeobecná sestra.....	14
2.2 Co je společenská prestiž.....	15
2.3 Prestiž všeobecných sester před pandemií Covid-19.....	16
2.4 Prestiž všeobecných sester v návaznosti na pandemii Covid-19.....	17
2.4.1 Sestry během pandemie v očích veřejnosti.....	18
2.4.2 Pozitivní dopady pandemie na zájem o studium ošetrovatelství	18
2.5 Vzdělání všeobecných sester jako faktor společenské prestiže	19
2.6 Finanční ohodnocení všeobecných sester jako faktor společenské prestiže.....	20
2.7 Zastoupení mužů v sesterské profesi jako faktor společenské prestiže	21
2.8 Sestra versus lékař	22
2.9 Vzrůstající potřeba zatraktivnění profese všeobecné sestry	23
2.9.1 Stárnutí populace	24
2.9.2 Stárnutí sester.....	24
2.9.3 Fluktuace sester.....	24
2.9.4 Nejistá atraktivita pro generaci Z.....	25
2.10 Nástroje ke zatraktivnění profese pro mladé lidi – inspirace z Čech i zahraničí.....	25
2.10.1 Projekt Nursing now	25
2.10.2 Televizní pořady z nemocničního prostředí.....	26
2.10.3 Orientační dny pro studenty středních škol	27
2.10.4 Zvýšení mezd a platů všeobecných sester	27
2.10.5 Finanční podpora studentů ošetrovatelských oborů.....	28

2.10.6	Systém finanční podpory studujících sester ve Francii	28
2.10.7	Marketing na digitálních platformách.....	29
	PRŮZKUMNÁ ČÁST.....	30
3	Metodika průzkumné části.....	30
3.1	Charakteristika průzkumného vzorku	30
3.2	Pilotní studie	30
3.3	Metodika sběru dat.....	31
3.4	Způsob zpracování získaných dat	31
4	Prezentace výsledků průzkumu	32
5	Diskuze	55
6	Limity práce.....	62
7	Doporučení pro praxi	62
8	Závěr	63
9	Použitá literatura	65
9.1	Primární zdroje	65
9.2	Sekundární zdroje	66
9.3	Odborné články	66
9.4	Internetové zdroje	68
9.5	Ostatní.....	71
9.6	Bakalářské práce	71
10	Přílohy.....	72

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 - Důvody, které vedly respondenty k zamyšlení nad odchodem ze zdravotnictví. .33	
Tabulka 2 - Žebříček prestiže povolání z pohledu všeobecných sester38	
Tabulka 3 - Předpokládaná příčina nedostatku všeobecných sester v ČR.....45	
Tabulka 4 – Navrhované prostředky k navýšení počtu všeobecných sester v ČR.....46	
Tabulka 5 – Jak všeobecné sestry hodnotí svou profesi z různých aspektů47	

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 – Graf znázorňující, v jaké míře jsou dotazované sestry hrdé na svou profesi	32
Graf 2 – Graf znázorňující míru zvažované fluktuace sester mimo sféru zdravotnictví	33
Graf 3 - Graf znázorňující, kolik respondentů by si znovu zvolilo povolání všeobecné sestry	34
Graf 4 - Graf znázorňující, jaké je dle všeobecných sester společenské mínění o jejich profesi	35
Graf 5 - Graf znázorňující vývoj společenské prestiže sester za posledních třicet let.....	36
Graf 6 - Graf znázorňující vliv pandemie Covid-19 na prestiž všeobecných sester.....	37
Graf 7 - Graf znázorňující předpokládaný vliv počtu všeobecných sester – mužů na úroveň společenské prestiže profese	39
Graf 8 - Graf znázorňující, jaké jednání pociťují sestry ze strany lékařů.....	40
Graf 9 - Graf znázorňující, jak jsou sestry vnímány pacienty, kterým poskytují ošetrovatelskou péči.....	41
Graf 10 – Graf znázorňující zhodnocení adekvátnosti finančního ohodnocení sester v ČR	42
Graf 11 - Graf znázorňující vliv výše finančního ohodnocení na společenskou prestiž sester	43
Graf 12 - Graf znázorňující předpokládanou atraktivitu profese všeobecné sestry pro generaci Z.....	44
Graf 13 – Graf znázorňující vliv terciálního vzdělávání všeobecných sester na prestiž profese	49
Graf 15 - Délka praxe respondentů na pozici všeobecné sestry	50
Graf 16 - Věk respondentů.....	51
Graf 17 - Pohlaví respondentů	52
Graf 18 - Dosažené vzdělání respondentů	53
Graf 19 - Oddělení, na němž respondenti aktuálně pracují	54

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

APHP	Assistance Publique Hopitaux de Paris
ARO	Anesteziologicko-resuscitační oddělení
CHU BDX	Centre Hospitalier Universitaire Bordeaux
CVVM	Centrum pro výzkum veřejného mínění
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
FZS	Fakulta zdravotnických studií
ICN	International Council of Nurses
JIP	Jednotka intenzivní péče
MZČR	Ministerstvo zdravotnictví České republiky
NPK	Nemocnice Pardubického kraje, a.s.
UPCE	Univerzita Pardubice
ÚZIS	Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR
WHO	World Health Organization

ÚVOD

Jaká je společenská prestiž všeobecných sester? Zdravotnictví představuje jeden ze základních pilířů naší společnosti. Je to obor, který se dynamicky rozvíjí, a který přímo ovlivňuje kvalitu života obyvatel. Pro jeho udržitelnost jsou však nezbytné značné finanční a personální zdroje, jejichž potřeba stoupá se stárnutím populace.

V kontextu dnešního světa proto role všeobecných sester získává na stále větší důležitosti. Všeobecné sestry jsou nenahraditelným lidským faktorem v péči o nemocné. Jejich působení však překračuje pouhé ošetřování pacientů a plnění ordinací lékařů– zahrnuje zapojení do celospolečenských témat týkajících se zdraví a prevence nemoci. Protože jsou sestry stále kvalifikovanější a disponují stále více kompetencemi, mezi sociology vyvstává otázka evoluce jejich prestiže v očích široké veřejnosti.

Společenská prestiž je důležitou součástí každé profese a odráží míru, jakou je daná skupina jedinců ve společnosti respektována a ceněna. (Tuček, Machonin, 1993, s. 368) V kontextu všeobecných sester je prestiž jakýmsi faktorem, který nám připomíná, jak je toto povolání pro veřejnost nepostradatelné. Je to uznání za jejich profesionální přístup k práci, která je znalostně náročná a emocionálně i fyzicky nelehká, ačkoliv ji mnozí považují za nedostatečně finančně ohodnocenou. (Vévoda, 2013, s. 10-11)

V současné době se však i přes rostoucí společenskou prestiž všeobecných sester stále potýkáme s alarmujícím nedostatkem personálu v tomto odvětví. Tento nedostatek nejenže představuje výzvu pro zdravotnické systémy po celém světě, ale také ohrožuje dostupnost a kvalitu péče pro nemocné. (Magerčiaková, Kober, 2023, s. 17)

Nastává proto naléhavá potřeba zatraktivnění ošetrovatelských profesí. To vyžaduje systematické posílení postavení všeobecných sester, aby se toto povolání stalo lákavou volbou pro mladé jedince, kteří se rozmyšlí nad budoucím zaměstnáním. (Fondation La Source, 2022)

V teoretické části je nejprve představeno povolání všeobecné sestry a také vysvětleno, co znamená pojem společenská prestiž. Následně jsou zde popsány hlavní faktory, které mohou prestiž sester ovlivňovat. Jedná se například o finanční ohodnocení sester, o zastoupení mužů v ošetrovatelství, ale i o dopad pandemie Covid-19. Poté jsou zde vysvětleny hlavní důvody nedostatku sester. Řešení této personální krize bude hledáno v metodách, jak tuto profesi ještě více zatraktivnit pro novou generaci mladých lidí, která právě přichází na trh práce. Průzkumná část pak zkoumá společenskou prestiž profese z pohledu všeobecných sester.

1 CÍLE A METODY PRÁCE

1.1 Cíl práce

Hlavním cílem bakalářské práce je zjistit, jaká je podle všeobecných sester společenská prestiž jejich povolání.

Prvním dílčím cílem je zjistit, jak samotné sestry nahlízejí na jejich profesi a zda jsou hrdé na svůj status všeobecné sestry.

Druhým dílčím cílem je zjistit, proč je i přes vysokou společenskou prestiž profese konstantní nedostatek všeobecných sester.

Třetím dílčím cílem je pak zjistit, jaké kroky by dle všeobecných sester mohly zvýšit atraktivitu jejich povolání.

1.2 Metody k dosažení cíle

Na základě literární rešerše byla zpracována teoretická část. Ta vychází z českých a zahraničních publikací, které jsou knižního a internetového charakteru. Tato teoretická část zahrnuje hlavní aspekty problematiky společenské prestiže všeobecných sester.

Pro průzkumnou část práce bylo zvoleno kvantitativní šetření, a to prostřednictvím dotazníku vlastní tvorby. Dotazníky byly distribuovány sestrám pracujícím na odděleních všeobecné chirurgie, chirurgie-traumatologie, interní jednotce intenzivní péče a anesteziologicko-resuscitačním oddělení.

2 TEORETICKÁ ČÁST

V úvodu teoretické části práce je nejprve představena profese všeobecné sestry a vysvětlen pojem společenská prestiž. Následně jsou zde analyzovány klíčové faktory ovlivňující prestiž sester v očích široké veřejnosti. Dále jsou v práci identifikovány příčiny konstantního nedostatku všeobecných sester, navzdory vysoké společenské hodnotě profese. V rámci této problematiky jsou pak prostudovány strategie ke zvýšení atraktivity tohoto povolání, aby bylo pro mladé lidi lákavou kariérou.

2.1 Kdo je všeobecná sestra

Za průkopnici ošetrovatelské profese je považována Florence Nithingale. Narodila se v roce 1820, zemřela roku 1910. Florence pocházela z bohaté anglické rodiny, proto bylo zcela nemyslitelné, aby se věnovala práci sestry. Tehdejší společnost vnímala ošetrovatelství jako podřadné zaměstnání, které bylo ekvivalentem domácí služby. Florence však k péči o druhé tíhla již od velmi útlého věku. Traduje se, už v dětství svým panenkám bandážovala zlomené končetiny a hojila rány. Díky jejímu odhodlání se později stala sestrou, která se navždy zapsala do historie. Proslavila se svými aktivitami v rusko-krymských válkách, kde se jí za pomoci dodržování hygienických opatření podařilo snížit počty úmrtí vojáků. (Cross, 2020, s. 3-4)

Po návratu do Anglie založila Florence školu ošetrovatelství. Dívky, které zde absolvovaly studium byly považovány za velice vzdělané v porovnání s jinými ženami té doby. Je pochopitelné, že činnosti, které tyto sestry v 19. století vykonávaly, jsou z pohledu dnešních standardů velice základní a rutinní. (Catalano, 2023, s. 9)

Od dob Florence Nithingale se každá generace sester snaží vylepšit profesní image ošetrovatelství. Postupně se tak podařilo dostat povolání až na dnešní vysoce specializovanou úroveň, která je úzce spjata se striktními vědeckými protokoly. (Catalano, 2023, s. 7)

V Praze vznikla první škola ošetrovatelství v roce 1874, ta však fungovala jen krátce. Její uzavření pak mělo za následek, že zde pracovalo jen málo kvalifikovaných sester a o pacienty pečovaly ženy bez odborné přípravy. Proto byla v roce 1916 otevřena Česká ošetrovatelská škola při Všeobecné nemocnici v Praze. (Zelinka, 2014)

Vysokoškolské studium bylo československým sestrám poprvé nabídnuto v šedesátých letech 20. století. Mělo za cíl připravovat budoucí učitelky středních zdravotnických škol.

Absolventky těchto studijních programů se však postupně začaly uplatňovat i na pozicích hlavních sester či kvalifikovaných ošetrovatelek. (Kot'a a kol., 2019, s. 79)

V roce 1991 zanikl obor **zdravotní sestra**, místo něho se začal používat termín **všeobecná sestra**. Toto rozhodnutí šlo ruku v ruce s modifikací učebních osnov na zdravotnických školách. Vzdělávací plán se rozdělil na část *všeobecnou*, která zahrnovala například výuku českého jazyka, matematiky či tělocviku a na část *odbornou*, kterou se rozuměla výuka klinických předmětů a odborné praxe. (Zelinka, 2014)

Zlomovým bodem pro české ošetrovatelství byl pak rok 2004, kdy se vzdělávání všeobecných sester povinně přesunulo na terciální úroveň školství, tedy na vysoké nebo vyšší odborné školy. Tímto krokem se nutně zvedla i profesionalita absolventek, které přicházely do svého prvního zaměstnání nejen kvalifikovanější, ale i vyzrálejší a emočně stabilnější. (Kot'a a kol., 2019, s. 85)

Moderní ošetrovatelství od sester vyžaduje vysokou úroveň teoretických znalostí a praktických dovedností. Sestry musí být ve svých činnostech samostatné a stejně tak musí umět efektivně spolupracovat s lékaři a jinými zdravotnickými profesemi. (Strnadová a kol., 2021, s.9)

Úkolem sester je poskytovat odbornou ošetrovatelskou péči za účelem navrácení zdraví, edukovat pacienty a jeho blízké, působit na úrovni prevence ochrany zdraví, dopomoci k důstojnému umírání, redukovat utrpení nemocných a mnoho dalšího. (Strnadová a kol., 2021, s.9)

Sestra musí rovněž splňovat širokou škálu osobnostních předpokladů. Sestra má být empatická, laskavá a odhodlaná pomáhat. Za každých okolností by v sobě měla najít lásku k nemocnému člověku, trpělivost, přátelskost, kreativitu a toleranci. Sestra by měla upřednostňovat potřeby druhých před svými vlastními a vzbuzovat optimismus v těch, kteří si prochází těžkou životní situací. Mimo to je důležité, aby sestra dokázala udržovat dobré mezilidské vztahy se svými kolegy, nemocnými a rodinami pacientů. (Magerčiaková, Kober, 2023, s. 16)

2.2 Co je společenská prestiž

Než bude zahájeno rozplétání problematiky společenské prestiže všeobecných sester, je důležité vysvětlit, co vlastně pojem společenská prestiž znamená. Slovo prestiž pochází z latinského *praestigium*, což je v překladu mámení či klam.

Prestiž lze rozlišit na individuální a společenskou. **Individuální prestiž** vzniká v důsledku kvalit jedince. Těmito kvalitami se obvykle rozumí jeho schopnosti, zásluhy nebo chování vůči druhým. (Šanderová, 2022, s. 125) **Společenská prestiž** „je úcta spojená s určitým statusem, který se přenáší na individua, která tento status zaujala. Pojí se k ní různé atributy jako například čestné tituly a diplomy, případně právo nosit určitou zvláštní součást oděvu, sedět na určitém místě, ...“ (Šanderová, 2022, s. 125)

Prestiž je velmi často spojována se zaměstnáním jedince. Dalo by se říct, že je to právě jeho profesní okupace, co ho z velké části definuje v očích druhých. Hodnocení prestiže různých povolání představuje jakousi páteř společenského žebříčku společnosti. Od typu vykonávané profese se totiž odvíjí další sociální atributy člověka, kterými jsou výše jeho příjmů, velikost majetku, moc nad určitým okruhem lidí, politické konekce nebo prospěšnost pro okolí. (Šanderová, 2022, s. 126)

Prestiž profese vyjadřuje postoj, jaký široká veřejnost k tomuto povolání zaujímá. Mezi lidmi jsou dnes obecně uznávanější činnosti, jenž mají celospolečenskou důležitost. Patří sem lékaři, učitelé, sestry či soudci. S nejnižší prestiží se naopak pojí zaměstnání, která jsou ostatními vnímána negativně, či dokonce s jistým typem opovržení. Jako příklad lze uvést uklízečky nebo prodavače. (Boháček, 2020, s. 37)

Protože je prestiž povolání zajímavým, a především velmi důležitým sociologickým fenoménem, stala se předmětem mnoha studií. Významnými českými sociology, kteří se v šedesátých letech minulého století zaměřili na problematiku společenské prestiže profesí byli například Pavel Machonin, Vladimír Brenner nebo Milan Hrouda. (Tuček, 1991, s. 507) Dnes tyto průzkumy provádí Centrum pro výzkum veřejného mínění. Zmíněná šetření budou podrobněji představena v následující kapitole.

2.3 Prestiž všeobecných sester před pandemií Covid-19

Jedno z prvních zkoumání prestiže povolání proběhlo v roce 1937. Tehdy v žebříčku dominovaly společensky atraktivní profese první republiky, kterými byly především rolník, učitel, dělník a řemeslník. Ze zdravotníků zde mezi třinácti nejprestižnějšími povoláními figuroval pouze lékař. I ten se však umístil až na pátém místě. (Nový a kol., 2006, s. 228)

Další významné šetření provedl v roce 1967 český sociolog Pavel Machonin. Výsledky jeho průzkumu opět odrážely náladu komunistického Československa. Žebříčku společenské prestiže dominoval ministr, za nímž následoval ředitel průmyslového podniku. Zdravotnické

profese si však oproti třicátým létům polepšily, jelikož lékař specialista se zde umístil na třetím místě. Obvodní lékaři skončili v hodnocení patnáctí, jako šestnáctí je následovali lékárníci magistři. Povolání ošetřovatel skončilo ve výše uvedeném sociologickém průzkumu až na čtyřicátém místě (Tuček, Machonin, 1993, s. 371)

Zajímavé je, že v jiném šetření, které v roce 1966 provedli sociologové Brenner a Hrouda, obsadila profese sester rovnou osmé místo na žebříčku společenské prestiže. Toto chvályhodné umístění vzniklo jako výsledek hodnocení ze čtyř aspektů – plat, prospěšnost, profese, které si dotazovaní nejvíce váží a povolání, které by si sami vybrali. (Brenner, Hrouda, 1968, s.50)

Novodobé průzkumy probíhají pod záštitou Centra pro výzkum veřejného mínění. Výsledky těchto šetření jsou k nalezení v tabulce v příloze A. Vyplývá z nich, že profese všeobecné sestry (v průzkumu označeno jako zdravotní sestra) se dnes dostává na přední příčky společenské prestiže. Pakliže mělo povolání mezi lety 1990–2003 spíše klesající tendenci (ze sedmého až na dvanácté místo), od roku 2011 se stabilně drží na třetí pozici, hned za lékařem a vědcem. (CVVM, 2019)

Nutno podotknout, že tento fakt koreluje se změnou, kterou dne 4. února 2004 přinesl zákon č. 96/2004 Sb. Vzdělávání všeobecných sester se tímto zákonem přesunulo na terciální úroveň, tedy na vysoké a na vyšší odborné školy. (Česko, 2004) Na trh práce pak začaly přicházet kvalifikovanější, vyzrálější a emočně stabilnější sestry. Je možné, že i tato skutečnost následně dopomohla k nárůstu společenské prestiže povolání sester.

2.4 Prestiž všeobecných sester v návaznosti na pandemii Covid-19

V posledních desetiletích čelila celosvětová populace mnoha zdravotním hrozbám. Žádná z nich ale neměla signifikantní globální dopad. To se však změnilo, když se na konci roku 2019 objevily první zprávy o koronaviru SARS-CoV-2, jenž se rychlostí šířil z čínského města Wu-chan. Tento virus, který je dnes spíše známý pod názvem Covid-19, způsobuje v lidském organismu respirační onemocnění. To může mít lehký, ale i velice dramatický průběh. (Diviák a kol., 2022, s.5)

Vlády jednotlivých států se od března roku 2020 uchylovaly k více či méně omezujícím opatřením za účelem eliminace šíření nákazy. Díky tomu se z nového viru stal nejen zdravotnický, ale i politický, ekonomický a sociologický problém. Dopady vzniklé pandemie svým způsobem pocítil každý z nás. (Diviák a kol., 2022, s.5)

2.4.1 Sestry během pandemie v očích veřejnosti

Během tohoto období sehrály sestry zcela klíčovou roli. Ocitly se v první linii, v níž zajišťovaly odbornou pomoc pacientům s onemocněním Covid-19. Ať už pracovaly na odděleních intenzivní péče nebo ne, mnoho z nich se setkalo s extrémními případy nemocných, které vyžadovaly rozsáhlou ošetrovatelskou péči. Sestry tuto novou odpovědnost přijaly statečně a byly hrdé na vše, co v průběhu pandemie zvládly. (Abuhammad a kol., 2021)

Sestry se navíc zaměřily na edukaci pacientů, rodin a celých komunit. Prostřednictvím médií, sociálních sítí a osobního přístupu šířily povědomí o rizicích, formách přenosu a prevence onemocnění Covid-19. (Abuhammad a kol., 2021)

V této nově vzniklé realitě se ošetrovatelským profesím konečně dostalo takové pozornosti, jakou si již dlouho předtím zasloužily. Lidé začali vnímat zdravotníky jako hrdiny, kteří přestože sami čelili riziku, pokračovali ve službě ostatním. Došlo ke zvýšení prestiže sester a k ukotvení jejich sociálního statusu v očích veřejnosti. (Abuhammad a kol., 2021)

Takřka přes noc se svrhla obrovská lavina podpory zdravotníků ze strany široké veřejnosti. Ve sdělovacích prostředcích se pravidelně děkovalo lékařům a sestřím za boj v první linii, lidé do nemocnic posílali vlastnoručně vyrobené roušky, jídlo, a dokonce i finanční dary. Na jednu stranu je toto celospolečenské uvědomění určitě na místě. Na stranu druhou je škoda, že k němu došlo, až když hrozil kolaps zdravotnického systému.

Nutno podotknout, že některé sestry přesto považovaly mediální prostor, který byl během pandemie vyčleněn ošetrovatelským profesím, za nedostatečný. Toto tvrzení zdůvodnily tím, že mnohem větší pozornost byla věnována lékařům a záchranářům, zatímco důležitost sester byla upozaděna. Argumentovaly, že v reálu to byly právě sestry, kdo přicházely do nejčastějšího kontaktu s nemocnými pacienty a tím denně ohrožovaly své vlastní zdraví. (Abuhammad a kol., 2021)

2.4.2 Pozitivní dopady pandemie na zájem o studium ošetrovatelství

V rozhovoru pro Zdravotnický deník ze dne 9. května 2023 hlavní sestra ČR Alice Strnadová řekla, že období pandemie bylo plné paradoxů. Přestože se předpokládalo, že extrémní únava a zátěž povedou k vyčerpání a odlivu zdravotníků, opak byl pravdou. Do nemocnic se navíc začali vracet, i když třeba jen na částečné úvazky, bývalí pracovníci, kteří chtěli pomoci se

zvládnutím epidemie. Pravděpodobně k tomu přispělo i to, jak společnost bezprecedentně oceňovala práci zdravotníků. (Koubová, 2023)

Alice Strnadová v rozhovoru dále naznačila, že Covid-19 zvedl zájem studentů o zdravotnické obory. Zatímco dříve se ošetrovatelství považovalo za odvětví, jehož atraktivita měla pro mladé lidi spíše klesající tendenci, během pandemie došlo k nečekanému zvratu, kdy si zdravotnické školy mohly vybírat mezi velkým počtem uchazečů. (Koubová, 2023)

S cílem prověřit, zda pandemie Covid-19 skutečně povznesla prestiž sesterské profese natolik, že dotyčné vzdělávací instituce zaznamenaly nový nárůst zájemců, byla v rámci této bakalářské práce provedena analýza dat z úřední desky Fakulty zdravotnických studií Univerzity Pardubice (FZS UPCE). Tato analýza se zaměřila na počty přihlášených uchazečů o studium ošetrovatelství v období od roku 2018 do roku 2022.

Data byla pro názornost uskupena do grafu v příloze B. Lze z něho vyčíst, že v návaznosti na pandemii Covid-19 opravdu došlo k citelnému navýšení zájmu o studium oboru ošetrovatelství. Mezi lety 2020 a 2021 byl zhruba 60procentní nárůst počtu uchazečů k prezenční formě studia. Ke kombinované formě bylo v roce 2021 podáno dokonce o 120 procent více přihlášek oproti roku předešlému. (FZS, 2023)

2.5 Vzdělání všeobecných sester jako faktor společenské prestiže

Napříč všemi obory je dnes ukazatelem profesionality odborná příprava, kterou jedinec absolvuje za účelem výkonu povolání. Ta má za účel garantovat kvalitu práce, kterou bude člověk v budoucnu vykonávat. Má se za to, že délka studia by měla být úměrná náročnosti profese, a proto je i jakýmsi indikátorem společenské prestiže povolání. V Čechách i ve světě je znatelná tendence k terciální úrovni vzdělávání v podobě vysokých a vyšších odborných škol. Je důležité, aby si zde student osvojil jak teoretické základy dané problematiky v rámci výuky, tak praktické postupy během odborných praxí. (Matoušek, 2021, s. 15)

Dříve se všeobecnou sestrou stal absolvent střední zdravotnické školy. Od roku 2004 se však nároky na vzdělání podstatně zvýšily. Odbornou způsobilost k výkonu povolání všeobecné sestry upravuje § 5 zákona č. 96/2004 Sb. (Česko, 2004)

Za účelem výkonu profese všeobecné sestry je dnes nutné úspěšné ukončení bakalářského studijního oboru pro přípravu všeobecných sester nebo vyšší odborné školy v oboru diplomovaná všeobecná sestra. Všeobecnými sestrami se rovněž rozumí absolventi středních

zdravotnických škol, kteří započali studium nejpozději ve školním roce 2003/2004. (Česko, 2004)

Dále je nejen pro všeobecné sestry, ale i pro všechny ostatní zdravotnické pracovníky, povinné celoživotní vzdělávání. „*Celoživotním vzděláváním se rozumí průběžné obnovování, zvyšování, prohlubování a doplňování vědomostí, dovedností a způsobilosti zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků v příslušném oboru v souladu s rozvojem oboru a nejnovějšími vědeckými poznatky v zájmu zachování bezpečného a účinného výkonu příslušného povolání.*“ (Česko, 2004)

Celoživotním vzděláváním je například specializační studium, účast na školicích akcích, certifikované kurzy nebo i četba odborné literatury. Do konceptu celoživotního vzdělávání pak spadají i navazující magisterské či doktorské studijní obory. (Česko, 2004)

Přesun studia všeobecných sester na terciální úroveň byl v Čechách zprvu přijat spíše rozpačitě. Jak však uvádí Mellanová, ve vyspělých státech Evropy musí všeobecné sestry absolvovat vysokou školu již od sedmdesátých let minulého století. V zahraničí je dokonce standardem, že zájem o ošetrovatelské obory mnohonásobně převyšuje kapacity škol, které si tím pádem mohou vybírat nejhodnější uchazeče. Důvodem je vysoká společenská prestiž a zajímavé finanční ohodnocení sester, především v anglosaských zemích. (Mellanová, 2017, s. 6-22)

2.6 Finanční ohodnocení všeobecných sester jako faktor společenské prestiže

Jedním z ukazatelů společenské prestiže je i materiální zabezpečení jedince. To úzce souvisí s příjmy, které plynou z jeho povolání. (Šanderová, 2022, s. 131) Mimo tento sociální aspekt je však finanční ohodnocení i silným psychologickým prvkem. Má totiž podstatný vliv na motivaci zaměstnance. Čím zajímavější je plat pracovníka, tím vyšší je jeho spokojenost a angažovanost vůči organizaci a tím menší jsou jeho flukтуаční tendence. (Magerčiaková, Kober, 2023, s. 31)

Je důležité rozlišit, zda sestra vykonává činnost ve veřejném či v soukromém sektoru. Sestry pracující v privátní sféře jsou placeny z vlastních zdrojů zaměstnavatele, pobírají tedy **mzdu**. Ta má obecně méně regulací než plat. Nesmí však být nižší než minimální mzda daná zákonem (Krejčová, 2019)

Pokud sestra působí ve státním zdravotnickém zařízení, dostává za svou práci **plat**. Ten je regulován platovou tabulkou stanovenou nařízením vlády, kterou musí zaměstnavatel respektovat. Tato platová tabulka je přehledně zpracována do patnácti platových tříd a dvanácti platových stupňů. (Česko, 2023)

Všeobecné sestry se zařazují do desáté, jedenácté a dvanácté platové třídy zmíněné platové tabulky. Určení příslušné třídy závisí na vzdělání, kompetencích a nejtěžším pracovním úkonu, jenž musí zaměstnanec dle smlouvy vykonávat. Zařazení do platového stupně se pak odvíjí od počtu let praxe, kterou již zaměstnanec v oboru vykonával. (Česko, 2023)

Kompletní platová tabulka je k nalezení v příloze C. Lze z ní vyčíst, že v závislosti na platové třídě a délce praxe se hrubý plat všeobecných sester pohybuje v rozmezí od 28 340,- Kč do 48 810,- Kč. (Česko, 2023)

K této základní výši platu dále sestrám náleží příplatky, které jsou ukotveny v zákoníku práce. Mezi nimi je příplatek za práci v sobotu a v neděli, příplatek za noční práci, příplatek za práci ve ztíženém pracovním prostředí, osobní příplatek, příplatek za vedení, zvláštní příplatek, plat nebo náhradní volno za práci ve svátek a jiné. (Česko, 2006)

2.7 Zastoupení mužů v sesterské profesi jako faktor společenské prestiže

Dříve byla společenská prestiž silně spojena s maskulinizací dané profese. Jinak řečeno, povolání, která vykonávali převážně muži byla mezi lidmi uznávanější. V průzkumu, který byl proveden na začátku nového tisíciletí se však toto ukázalo jako překonané. Genderové rozdíly se v otázce společenské prestiže profesí pomalu ztrácejí. Navíc typicky ženská zaměstnání, která spočívají na mezilidském kontaktu jsou dnes v očích společnosti hodnocena velmi vysoko. (Smetáčková, 2016, s. 83)

Historicky bylo zaměstnání sestry chápáno jako ryze dámská doména, o čemž svědčí i jeho silně feminizovaný název. I dnes, přestože se v ošetrovatelství pohybuje čím dál tím více mužů, se stále v očích veřejnosti jedná spíše o ženský obor. Je to proto, že existuje souvislost mezi genderovou dimenzí profese a podílem žen či mužů, které jí vykonává. *„Výzkumy ukazují, že obě roviny spolu úzce korelují, takže čím vyrovnanější je zastoupení žen a mužů v povolání, tím více jsou požadované charakteristiky vnímány jako genderově neutrální, a naopak čím větší je převaha žen nebo mužů v povolání, tím více jsou požadované charakteristiky považovány za „přirozeně“ ženské či mužské.“* (Smetáčková, 2016, s. 83)

V roce 2021 bylo v České republice evidováno 2 100 mužů pracujících na pozici všeobecná sestra, tedy zhruba 2 % z celkového počtu všeobecných sester. (ČSÚ, 2022) Toto číslo je sice nízké, nicméně i tak představuje posun kupředu oproti roku 1995, kdy české zdravotnictví evidovalo pouze 640 mužů ve zmíněné profesi. (ČSÚ, 2020)

Mužů v ošetrovatelství je tedy stále málo. Důvodem je fakt, že muži si raději volí kariéru v mužských či genderově neutrálních oborech, přičemž důležitou roli u nich při výběru hraje i společenská prestiž a finanční ohodnocení. Spíše než ošetrovatelství, preferují muži lékařské nebo záchranářské profese. Dle Plevové by tomuto pomohly mužské vzory v podobě mentorů. (Plevová, 2018, s. 342)

Situace by se však brzy mohla změnit. Mezi mladými muži dnes začíná být zdatná tendence k výběru ošetrovatelství jako budoucího povolání. V roce 2021 studovalo na českých vysokých školách 802 mužů obory ošetrovatelství a porodní asistenci. Toto číslo představuje zhruba 12.6 % všech studentů zmíněných fakult. Pro porovnání – v roce 2010 si stejné studium vybralo pouze 157 mužů, tedy jen asi 3 % z celkového počtu studentů oboru. (ČSÚ, 2022)

Lze se tedy domnívat, že společenská prestiž všeobecných sester je přímo úměrná s atraktivitou profese pro muže. Je evidentní, že stoupá-li uznávanost tohoto povolání, více mužů má tendence vstupovat do ošetrovatelství. A stejně tak, s přibývajícím podílem mužů se může ještě více pozvednout společenská hodnota sester.

2.8 Sestra versus lékař

Přestože má společenská prestiž sester rostoucí tendenci, povolání lékaře na pomyslném žebříčku vždy bylo a stále je o pár příček výše. Lékaře lidé vnímají jako autoritu, jako někoho, kdo zachraňuje životy a dopomáhá ke zdraví. Lékařská profese má pro širokou veřejnost neuvěřitelně charismatický charakter. Vesměs každý lékař se těší relativně vysoké úctě, a to ať je ve svém oboru považován za dobrého, či špatného. (Šanderová, 2022, s. 127)

Pro fungování systému je důležité, aby lékaři a sestry tvořily efektivní tým. V reálu však jejich vztahy mohou být poněkud konfušní. Tradiční lékaři někdy odmítají uznat sestry jako vysoce kompetentní pracovnice, které se spolupodílí na léčebně-ošetrovatelském procesu. Tito lékaři vidí sestry jako své podřízené, jenž mají za úkol pouze plnit rozkazy a ordinace. Často nechápou význam vysokoškolského vzdělávání sester a nevnímají profesionální evoluci ošetrovatelství. (Plevová, 2018, s. 338)

Sestry si na druhé straně stěžují na nedostatečný respekt ze strany některých lékařů. Postrádají od nich profesní uznání, komunikaci na rovnocenné úrovni nebo i obyčejnou pochvalu. Velmi často se také stává, že se sestra stane jakýmsi hromosvodem neadekvátní reakce rozrušeného lékaře. (Plevová, 2018, s. 338)

Přítom právě relace sestra-lékař je jedním ze základních pilířů optimálního fungování zdravotnického týmu. Při hodnocení spokojenosti na pracovišti dávají sestry velkou váhu právě dobrým interpersonálním vztahům. Pokud jsou kolegiální poměry uspokojující, jsou sestry motivované setrvat na stávajícím pracovišti, odvádí efektivnější práci a klesá výskyt nežádoucích událostí. Opačný případ naopak vede k fluktuaci, ke snížené kvalitě péče a k profesnímu vyhoření. (Plevová, 2018, s. 340)

V rámci zdravotnické praxe existují dvě hlavní roviny řízení – jedna vedená lékaři a druhá sestřským týmem. Za každé oddělení a ambulanci nese odpovědnost lékař (primář). V mnoha případech musí primář a vedoucí sestra spolupracovat na rozhodnutích, a to ideálně v souladu a vzájemné harmonii. Nicméně nedostatek spolupráce mezi sestrami a lékaři představuje jednu z největších výzev současného zdravotnictví. (Venglářová, 2011, s. 149)

2.9 Vyrůstající potřeba zatraktivnění profese všeobecné sestry

Mohlo by se mohlo zdát, že stoupající společenská prestiž zajistí pro trh práce dostatečné množství všeobecných sester. Opak je však pravdou.

Po celém světě se mluví o epidemiologii nedostatku ošetrujícího personálu. Například v USA je o zhruba 20 % méně sester, než je reálná potřeba. Nejinak je tomu ve státech Jižní Ameriky, kde například v Chile pracuje zhruba 1,4 sester na 10 000 obyvatel. Mnohem lépe je na tom Kanada, která, ač také deklaruje potřebu sester, aktuálně disponuje 92,9 sestrami na 10 tisíc obyvatel. Austrálie předpokládá, že jí do roku 2025 bude chybět více než 100 000 sester. S obdobným problémem se pochopitelně potýkají i státy Evropy (Pokorná a kol., 2019, s. 616).

Dle každoroční zprávy Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR (ÚZIS) pracovalo v roce 2021 v České republice 82 838 všeobecných sester a porodních asistentek. Ze zmíněné zprávy lze rovněž vyčíst, že tento stav má v posledních pěti letech, mírně stoupající tendenci. Dnes totiž české zdravotnictví disponuje o zhruba 500 sester více oproti roku 2018. (ÚZIS, 2022)

Přesto je obecně udáváno, že již k dnešnímu dni chybí v českém zdravotnictví zhruba 4 000 sester a toto číslo bude do budoucna růst. (Pokorná a kol., 2019, s. 616)

Důvody tohoto fenoménu mohou být různé, níže budou vyjmenovány některé z nich.

2.9.1 Stárnutí populace

V zemích západního světa, mezi něž patří i Česká republika, populace stárne. Silná generace baby boomers (poválečná generace, lidé narozeni mezi roky 1946 a 1965) se dostává do věku, v němž vykazuje rostoucí potřebu zdravotní péče. Navíc je předpoklad, že do roku 2050 se počet lidí starších 60 let zdvojnásobí a do roku 2100 dokonce ztrojnásobí. Díky pokroku medicíny se dnes prodlužuje délka života, ale s ní i požadavky kladené na zdravotnictví a jeho personální a finanční zdroje. Sester bude proto do budoucna potřeba větší množství, než jaké je dnes. (Fong Yeong Woo a kol., 2017)

2.9.2 Stárnutí sester

Stejně tak se do vyššího průměrného věku dostávají i samotné sestry. Očekává se, že do roku 2025 odejde z českého zdravotnictví zhruba 19 000 sester, především z důvodu dosažení důchodového věku. Když se k tomuto číslu přidají demografické a ekonomické změny v české společnosti, bylo by do tohoto data potřeba najít až 25 000 nových sester pro zajištění kvalitní péče. (Marešová a kol., 2020)

Bezkonkurenčně největší skupinu sester pak představuje věková kategorie okolo 45 let. Již dnes tedy můžeme předpokládat, že se české zdravotnictví bude potýkat s personálními problémy v horizontu 15-20 let, kdy tato generace sester odejde z trhu práce. (Fisher a kol., 2021, s. 6)

2.9.3 Fluktuace sester

Problém fluktuace sester je celosvětovým fenoménem, který představuje jeden z důvodů nedostatku ošetřujícího personálu. Z výzkumu, který po pandemii Covid-19 provedli Magerčiaková a Kober, vyplynulo, že téměř 36 % stávajících sester má flukтуаční tendenci. (Magerčiaková, Kober, 2023, 65)

Jako hlavní demotivační faktory pro setrvání ve stávající profesi pak respondenti dotazníku uváděli tyto: psychická náročnost povolání sestry, nedostatek personálu, nedostatečné finanční

ohodnocení, společenská degradace povolání sestry, nedostatečné benefity pro zdravotníky, fyzická náročnost povolání sestry, nedostatečné morální ocenění, přesahování kompetence sestry, špatné mezilidské vztahy, nedostatek uznání ze strany managementu nemocnice, či vysoká míra odpovědnosti. (Magerčiaková, Kober, 2023, s.65)

2.9.4 Nejistá atraktivita pro generaci Z

Na trh práce dnes začíná přicházet zcela nová generace, která se označuje posledním písmenem abecedy – Z. Jsou to mladí lidé, narození mezi lety 1995–2014. (van den Berg, 2020, s. 23)

Od útlého věku byli obklopeni informačními technologiemi, které poznamenaly jejich životní styl. Žijí více online, jejich idolové jsou úspěšní youtubeři a influenceři na sociálních sítích. Touží po úspěchu a finanční nezávislosti, ale do zaměstnaneckých poměrů se nehrnou. Mnoho z nich si ani nedovede představit pevně danou pracovní dobu, natož pak směnný provoz. Jejich cílem je často rozjet vlastní podnikání a není dnes výjimkou, že si žák základní školy vydělá více peněz než jeho rodiče. (van den Berg, 2020, s. 23)

Vardanová v průzkumu zjistila, že mladí studenti nelékařských zdravotních oborů pociťují nízkou společenskou prestiž všeobecných sester. Dalším demotivačním faktorem je podle nich finanční ohodnocení, které jim připadá neadekvátní vůči fyzické i psychické zátěži práce všeobecné sestry. (Vardanová, 2021, s. 79)

2.10 Nástroje ke zatraktivnění profese pro mladé lidi – inspirace z Čech i zahraničí

V příštích letech bude proto kritickým úkolem zajistit potřebné množství ošetrovatelského personálu. V situaci, kdy se demografický fond mladých lidí zmenšuje a kdy i jiné profese chtějí přilákat nové pracovníky, bude nutné vyvinout značné úsilí jak pro zatraktivnění profese sestry, tak pro její zviditelnění. Mezi odbornou veřejností se již dlouho vedou diskuze o tom, jak obstarat dostatek uchazečů na pozici všeobecné sestry. (Fondation La Source, 2022)

2.10.1 Projekt Nursing now

Protože je dlouhodobě nedostatek všeobecných sester, vzniklo v roce 2018 pod záštitou WHO a ICN celosvětové hnutí Nursing Now. Jeho cílem bylo zviditelnění nezbytnosti ošetřujícího

personálu pro společnost a zvýšení atraktivity sesterské profese. (Pulcini, Hassmiller, 2020, s. 29)

Nursing Now mělo vyvrcholit v roce 2020 při příležitosti dvoustého výročí narození zakladatelky moderního ošetrovatelství Florence Nightingale. Vzhledem k probíhající pandemii Covid-19 se ale tento termín o rok posunul a projekt oficiálně skončil v květnu 2021. Na jeho působení však plynule navázala kampaň s názvem Nursing Now Challenge, která funguje dodnes. (Heather, 2022, s. 122)

Nursing Now dalo ve svých aktivitách výrazný prostor mladé generaci sester. Důvodem byl fakt, že právě mladé sestry mají mnohem větší ambice, chtějí být vyslyšeny a jsou připraveny ukázat světu smysluplnost jejich profese. (Pulcini, Hassmiller, 2020, s. 33)

Tím, že Nursing Now zvyšuje prestiž ošetrovatelství, dává mladým sestřím motivaci k setrvání a k budování kariéry v oboru. Kampaň bojuje za společenské uznání všeobecných sester, za lepší pracovní podmínky, za důstojnější mzdy, za větší autonomii sester a za více příležitostí k jejich kariéernímu postupu. (Pulcini, Hassmiller, 2020, s. 33)

Mezi výstupy Nursing Now patří putovní výstava fotografií s názvem „Jsem sestra“, organizace různých konferencí, happeningů v ulicích, plesů a mnoho jiného. Díky Nursing Now rovněž vznikla část Národních ošetrovatelských postupů s cílem sjednocení kvality péče. Za zmínku rovněž stojí spolupráce s MZČR na tvorbě Nové koncepce ošetrovatelství. (Bartoníčková, 2020)

Pro větší viditelnost byla celosvětovou patronkou hnutí Její královská Výsost vévodkyně z Cambridge Kate Middleton. V České republice se tváří kampaně stali manželé Štefan Margita a dnes již zesnulá Hana Zagorová. (Bartoníčková, 2020)

2.10.2 Televizní pořady z nemocničního prostředí

Nelze nezmínit filmy a seriály s nemocniční tematikou, jenž dělají oboru obrovský marketing. Je samozřejmě diskutabilní, nakolik je televizní zpracování sesterské a lékařské profese vzdálené od reality. Mezi diváky se však tyto produkty těší velké oblibě a mladí lidé zde mohou najít určitou inspiraci při volbě budoucího povolání. Americká studie navíc zjistila, že studenti lékařství a ošetrovatelství často sledují tento typ pořadů za účelem nabytí nových poznatků z medicíny. (Cambra-Badii a kol., 2021)

Respondenti výše zmíněného průzkumu pak nejčastěji uváděli seriály jako jsou Doktor House, Grey's Anatomy a Dobrý doktor. Faktem ale je, že v těchto pořadech jsou hlavními hrdiny lékaři a ošetrovatelské profese zůstávají spíše v jejich stínu. Sestry jsou zde často charakterizovány pouze jako ženy, které jsou hierarchicky podřízené lékařům a nijak se nepodílí na rozhodování o léčebném procesu. (Cambra-Badii a kol., 2021)

2.10.3 Orientační dny pro studenty střech škol

Ve Spojených státech byl proveden průzkum, který porovnal dvě skupiny studentů střech škol. První skupina respondentů se zúčastnila orientačního dne pro výběr vysoké školy, druhá skupina nikoliv. (Rubbi a kol., 2019)

Na zmíněné akci se studenti setkali se zástupci zdravotnických oborů, kteří jim vysvětlili podstatu práce všeobecné sestry. Zaměřili zde pozornost na profesní autonomii sester, na úkony, které sestra denně vykonává v různých klinických oborech a na možnosti kariérního růstu. Každá z popsaných činností byla doplněna příkladem převzatým z reálného života. Studenti rovněž obdrželi informace o metodách výuky, organizaci laboratoří a o typech stáží. (Rubbi a kol., 2019)

Výsledkem šetření byla pozitivní korelace mezi účastí na orientačním dni a míněním studenta o prestiži povolání sestry. Ti studenti, kteří danou akci navštívili pak mnohem častěji vyslovili záměr jít studovat některý ze zdravotnických oborů. (Rubbi a kol., 2019)

2.10.4 Zvýšení mezd a platů všeobecných sester

V roce 2021 byl v Německu proveden výzkum na téma, jak zabránit flukтуаčním tendencím sester a zároveň jak nalákat nové pracovníky do oboru ošetrovatelství. Všeobecné sestry, které se šetření zúčastnily, uvedly jako jeden z nástrojů finanční motivaci. Domnívají se, že stávající zaměstnanci by tím získali pocit docenění za dobře odváděnou práci. Respondenti také zdůraznili, že navýšení platů a mezd by přímou úměrou navýšilo sociální prestiž profese. To by dle jejich mínění zatraktivnilo ošetrovatelství jako kariérní volbu pro mladé lidi. (Roth a kol., 2022)

2.10.5 Finanční podpora studentů ošetrovatelských oborů

Dá se předpokládat, že jedním ze způsobů, jak přilákat více studentů na vysoké a vyšší odborné zdravotnické školy by mohla být jejich finanční podpora při studiu. (Abrmanová, Blechová, 2022) Je faktem, že tato možnost již existuje a je svým způsobem využívána.

Například Nemocnice Pardubického kraje (NPK) nabízí prezenčním studentům vysokých či vyšších odborných škol zdravotnických oborů stipendium v částce 5 000 korun měsíčně. Mají možnost o něj zažádat po úspěšně dokončeném prvním ročníku studia. Studenti středních zdravotnických škol pak mohou od třetího ročníku získat měsíční stipendium ve výši 3 000 korun. (NPK, 2023)

Na oplátku se však zavážou, že do nemocnice po studiích nastoupí na pracovní úvazek. Jak vylívá z podmínek stanovených NPK, „*stipendista, který získal odbornou způsobilost k výkonu příslušného povolání, je povinen splnit si svůj závazek pracovat v NPK na dané pozici alespoň tolik kalendářních let, na kolik let mu bylo poskytnuto stipendium.*“ (NPK, 2023, s.4)

Zůstává proto otázkou, zda jsou tyto podmínky pro studenty opravdu výhodné. Mladí lidé si chtějí zachovat flexibilitu, často přemýšlí, že se po studiích přestěhují do jiného města nebo třeba i zkusí poznat svět za hranicemi Česka. Pokud by však brali stipendium po dobu dvou let, na stejně dlouhé období by pak byli vázáni v dané nemocnici. Musí tedy zvážit, zda je pro ně tato částka v dostatečně motivační výši. V následující podkapitole proto bude poukázáno na systém finanční podpory studujících sester v jiné evropské zemi, konkrétně ve Francii.

2.10.6 Systém finanční podpory studujících sester ve Francii

Studium ošetrovatelství ve Francii probíhá pouze na vysokých školách, přičemž státní vysoké školy tam jsou, stejně jako v Čechách, zdarma. (Formation Infirmier, 2022)

Tamní studenti ošetrovatelství mohou zažádat o takzvaný *Contrat d'allocation d'études*. To je ekvivalent finanční pomoci během studií ze strany nemocnice, kde se student rovněž zaváže k výkonu povolání po skončení studií (obvykle na 18 až 30 měsíců). Výše této částky se může v různých regionech lišit. Například v Paříži dostávají studenti druhého ročníku 570 eur měsíčně a od třetího ročníku pak 750 eur měsíčně. (APHP, 2023) V Bordeaux studenti druhých i třetích ročníků aktuálně pobírají 500 eur za měsíc. (CHU BDX, 2022)

Ani odborné praxe francouzští studenti nevykonávají bezplatně. Výše odměny, která jim náleží je kalkulována na základě 35hodinového pracovního týdne. Studenti prvního ročníku mají ze

zákona nárok na týdenní honorář 36 eur, studenti druhého ročníku týdně dostávají 46 eur, ve třetím ročníku je to pak 60 eur. Vynaložené náklady na transport k místu odborné praxe jsou studentovi rovněž ze zákona proplaceny. (Francie, 2021)

Pozitivním výstupem francouzského modelu je prestiž všeobecných sester, která je, stejně jako v Čechách, velmi signifikantního charakteru. (Ameline, 2022) Faktem ale zůstává, že i Francie se dlouhodobě potýká s nedostatkem ošetrovatelského personálu. (Formation Infirmier, 2022)

2.10.7 Marketing na digitálních platformách

Další skvělou metodou, jak zvýšit prestiž profese a tím nalákat mladé lidi ke studiu ošetrovatelských oborů, je marketing pomocí internetových kanálů a sociálních sítí. Aktuálními trendy jsou bezesporu TikTok, Instagram a YouTube. Za tímto účelem jsou zmíněné platformy hojně využívány univerzitami, nemocnicemi či vládními institucemi. (Kumar, 2023)

Méně formálním, zato velmi efektivním propagačním médiem jsou pak samotné sestry, které tvoří tematický obsah na svých sociálních sítích. V českém prostředí jsou významnými reprezentanty profily *Nursecarolinae* (profil zaměřen na práci perioperační sestry) a *Czechnurse* (profil zaměřen na povolání všeobecné sestry). (Peterková, 2020)

PRŮZKUMNÁ ČÁST

Průzkumné otázky

1. Jak všeobecné sestry vnímají své povolání?
2. Jak si všeobecné sestry myslí, že společnost hodnotí jejich profesi?
3. Jak si sestry vysvětlují, že je i přes vysokou společenskou prestiž profese konstantní nedostatek všeobecných sester?
4. Jaké kroky by dle sester mohly zatraktivnit profesi a tím navýšit počet všeobecných sester?

3 METODIKA PRŮZKUMNÉ ČÁSTI

3.1 Charakteristika průzkumného vzorku

Průzkumný vzorek studie zahrnoval všeobecné sestry působící na lůžkových odděleních nemocnice krajského typu. S cílem dosáhnout maximální rozmanitosti v respondentech byl dotazník distribuován jak na standardních odděleních, tak na odděleních akutní a intenzivní péče. Konkrétně se zde jednalo o všeobecnou chirurgii, chirurgii – traumatologii, interní JIP a ARO. S ohledem na zaměření bakalářské práce na společenskou prestiž všeobecných sester nebyly praktické sestry do studie zapojeny. Účast v průzkumu byla podmíněna tím, že dotyčný respondent vykonává povolání všeobecné sestry a má odpovídající vzdělání pro tuto pozici. Další kritéria pro výběr respondentů stanovená nebyla.

Všichni účastníci byli informováni o anonymitě dotazníku a o tom, že jeho vyplnění je plně dobrovolné.

3.2 Pilotní studie

Pilotní studie probíhala v lednu roku 2024. Jejím účelem bylo zjistit, zda je dotazník sestrám srozumitelný a zda se v něm nevyskytují nejasnosti na úrovni otázek či nabízených odpovědí. Do tohoto předběžného šetření bylo přizváno pět sester pracujících na oddělení všeobecné chirurgie. Tyto účastnice byly různé věkové kategorie, různé délky praxe a různé úrovně dosaženého vzdělání.

Na základě připomínek respondentek byla následně přeformulována otázka dotazníku číslo 17. Díky nápadu jedné z účastnic je navíc studie obohacena o otázku číslo 11.

Z důvodu výše uvedených změn nebyly dotazníky vzešlé z pilotního šetření zahrnuty do celkových výsledků průzkumu.

3.3 Metodika sběru dat

Samotné šetření probíhalo v únoru roku 2024. Účastníci v něm mohli vyjádřit svůj názor na danou problematiku pomocí nestandardizovaného dotazníku vlastní tvorby. První krok studie spočíval v oslovení náměstkyně ošetrovatelské péče se žádostí o souhlas s provedením průzkumu na odděleních dané nemocnice. Při osobní schůzce s ní bylo dohodnuto, že šetření bude realizováno na lůžkové části všeobecné chirurgie, chirurgie – traumatologie, interní JIP a ARO.

Prostřednictvím staničních sester byly následně dotazníky rozdány všeobecným sestřím jednotlivých klinik. Za účelem zajištění anonymity byla na každém z dotyčných oddělení umístěna zalepená papírová krabice s vytvořeným otvorem v horním víku. Do ní mohli respondenti vhodit jimi vyplněné dotazníky.

Na oddělení všeobecné chirurgie bylo poskytnuto 10 vytištěných dotazníků, z toho bylo sestrami vyplněno 6 dotazníků, tedy 60 %. Na oddělení chirurgie – traumatologie bylo rovněž předáno 10 dotazníků, ze kterých se navrátily 4 vyplněné exempláře (40 %). Na interní JIP bylo umístěno 20 dotazníků, z nichž sestry vyplnily 15 kusů, tedy 75 %. Stejná situace se pak opakovala na ARO, kde se z 20 poskytnutých navrátilo 15 vyplněných dotazníků (75 %). Celkový počet účastníků studie je tedy 40 (100 %).

3.4 Způsob zpracování získaných dat

Odpovědi z dotazníků byly nejprve manuálně přepočítány na papíře. Výsledky byly následně přeneseny do programu Microsoft Excel, kde došlo k jejich uskupení do tabulek. Za účelem zvýšené vypovídající hodnoty jsou data v tabulkách prezentována jak v číselné, tak v procentuální formě. Pro vizuální přehlednost byly navíc k většině otázkám vytvořeny skupinové sloupcové grafy. Zmíněné prvky byly následně z Microsoft Excel převedeny do programu Microsoft Word. Pro zpracování výsledků otázky č. 7 byl použit aritmetický průměr.

Po vyhodnocení dat proběhla likvidace vyplněných dotazníků vyskartováním.

4 PREZENTACE VÝSLEDKŮ PRŮZKUMU

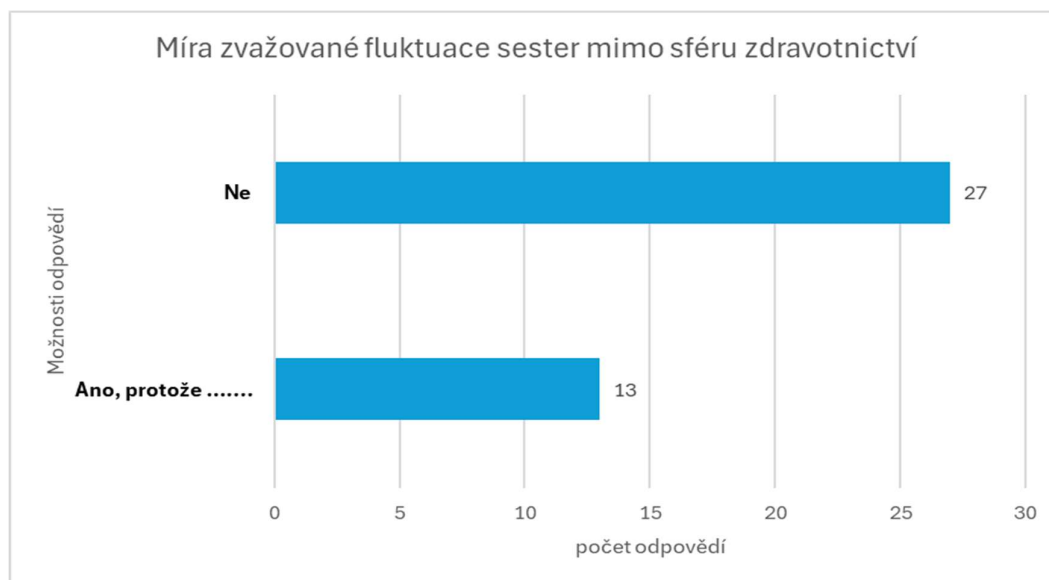
Otázka č. 1: Jste na své povolání všeobecné sestry hrdá/ý?

Graf 1 – Graf znázorňující, v jaké míře jsou dotazované sestry hrdé na svou profesi

Na otázku, zda je na své povolání hrdá/ý odpovědělo 12 (30 %) všeobecných sester „určitě ano“, 20 (50 %) uvedlo že „spíše ano“, 7 (17,50 %) vybralo možnost „spíše ne“ a 1 (2,50 %) respondent odpověděl „nevím“. Pozitivním jevem je fakt, že variantu „určitě ne“ nezvolila žádná z oslovených všeobecných sester.

Otázka č. 2: Plánoval/a jste někdy změnit povolání, tedy odejít vykonávat jinou profesi mimo sféru zdravotnictví?

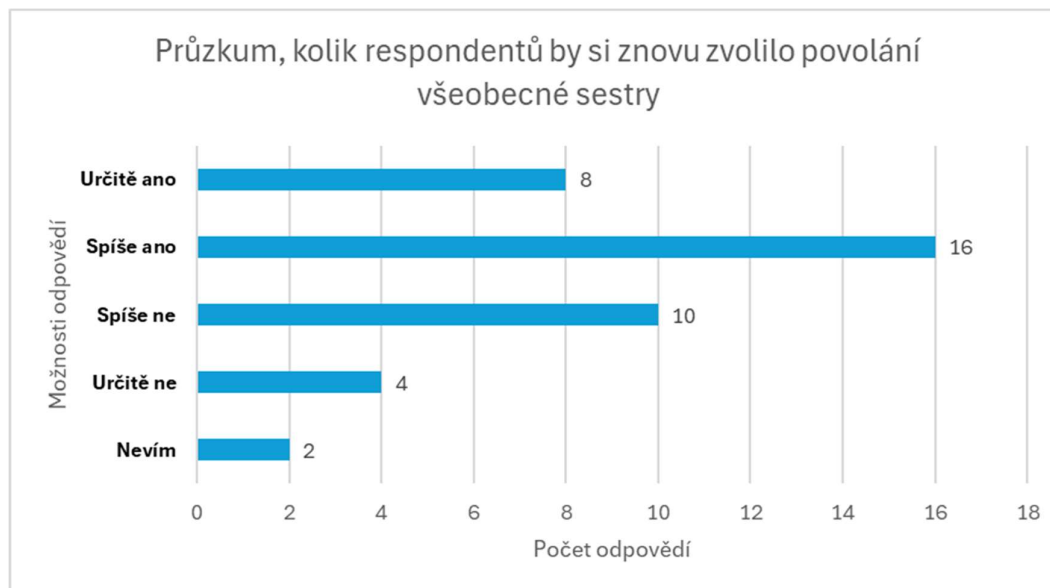
Graf 2 – Graf znázorňující míru zvažované fluktuace sester mimo sféru zdravotnictví

Druhá otázka průzkumu si kladla za cíl zjistit, zda dotazované sestry někdy plánovaly změnit profesi mimo oblast zdravotnictví. 27 (67,50 %) respondentů tyto úmysly nikdy nemělo. 13 (32,50 %) respondentů naopak někdy zvažovalo možnost zkusit práci v jiném oboru. Důvody, které je k těmto úvahám vedly jsou uskupeny do tabulky č. 1.

Tabulka 1 - Důvody, které vedly respondenty k zamyšlení nad odchodem ze zdravotnictví.

Tato práce je velmi psychicky náročná.
Jsou na nás kladeny vysoké nároky.
Je to občas náročné na psychiku a nízké finančně ohodnocené.
Nízké finanční ohodnocení při vysokých nárocích na náplň práce.
Přemýšlím o tom neustále kvůli nízkému finančnímu ohodnocení.
Nízké finanční ohodnocení.
Práce sestry je nedocenená, stresující a fyzicky náročná.
Absence pokory a respektu druhých stran, nedostatečné finanční ohodnocení.
Neustálé problémy s personálem, a hlavně s vedením.
Už jsem toho měla dost.
Mám vzdělání na to, abych pracovala mimo zdravotnictví.
Mám mnoho koníčků a zájmů.
Jsou i jiné profese, které mě zajímají a líbí se mi i více. Například cestovní ruch.

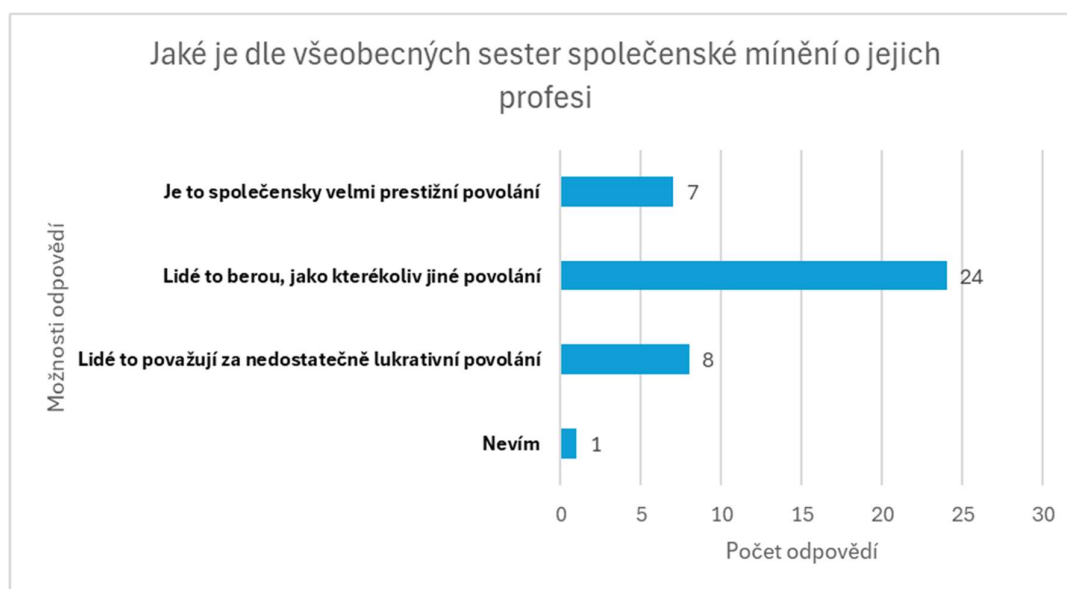
Otázka č. 3: Kdybyste se mohl/a vrátit zpět do minulosti a znovu se rozhodnout o Vašem budoucím povolání, vybral/a byste si opět profesi všeobecné sestry?

Graf 3 - Graf znázorňující, kolik respondentů by si znovu zvolilo povolání všeobecné sestry

Ve třetí otázce byly všeobecné sestry dotázány, zda by si znovu zvolily stejnou profesní dráhu, kdyby se mohly vrátit do minulosti. Pozitivním směrem se ve své odpovědi vydalo 8 (20 %) sester, které vybraly „určitě ano“ a 16 (40 %) sester, které zvolily „spíše ano“. V negativním smyslu se vyjádřilo 10 (25 %) respondentů, jenž zvolili možnost „spíše ne“ a 4 (10 %) sestry, které odpověděly „určitě ne“. 2 (5 %) respondenti na tuto otázku odpověděli „nevím“.

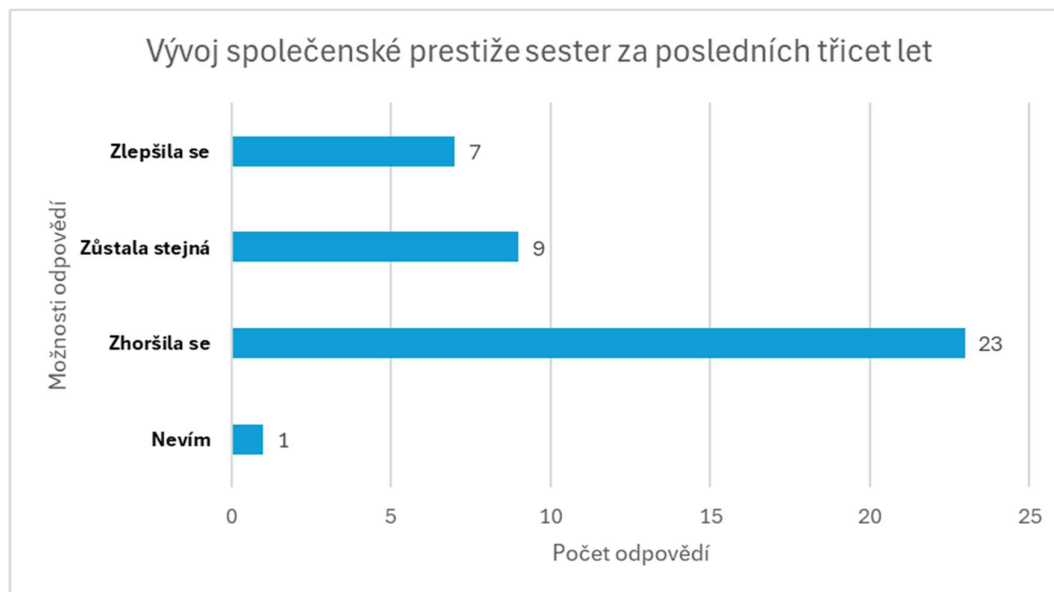
Otázka č. 4: Jaké je podle Vás celospolečenské mínění o povolání všeobecných sester?

Graf 4 - Graf znázorňující, jaké je dle všeobecných sester společenské mínění o jejich profesi

Čtvrtá otázka byla respondentům položena s cílem zjistit, co si podle nich široká veřejnost myslí o povolání všeobecných sester. 7 (17,50 %) dotazovaných se domnívá, že se jedná o „společensky velmi prestižní povolání“. 24 (60 %) účastníků šetření si myslí, že to lidé berou „jako kterékoliv jiné povolání“. 8 (20 %) sester naopak uvedlo, že to lidé považují za „nedostatečně lukrativní povolání“. 1 (2,50 %) respondent zvolil možnost „nevím“.

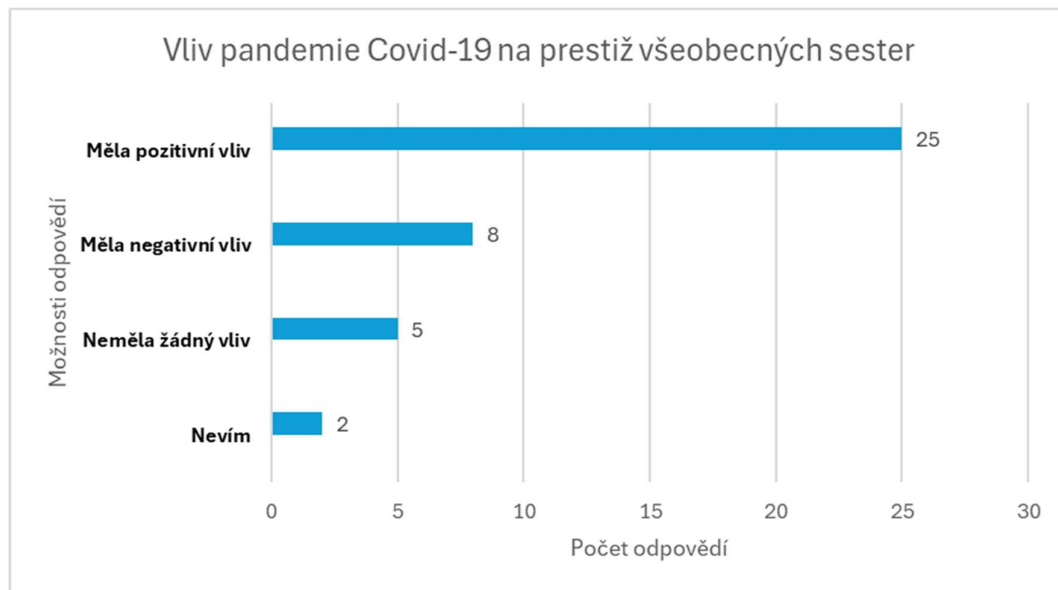
Otázka č. 5: Společenská prestiž všeobecných sester se podle Vás za posledních třicet let

Graf 5 - Graf znázorňující vývoj společenské prestiže sester za posledních třicet let

Cílem páté otázky bylo zjistit, jak všeobecné sestry vnímají vývoj společenské prestiže jejich profese v posledních třech dekadách. Dle 7 (17,50 %) respondentů se společenská prestiž zvýšila. 9 (22,50 %) dotázaných uvedlo, že společenská prestiž zůstala stejná. 23 (57,50 %) sester naopak soudí, že se společenská prestiž povolání zhoršila. 1 (2,50 %) respondent odpověděl „nevím“.

Otázka č. 6: Jaký měla podle Vás pandemie Covid-19 vliv na prestiž povolání všeobecných sester?

Graf 6 - Graf znázorňující vliv pandemie Covid-19 na prestiž všeobecných sester

Šestá otázka se zaměřila na vliv pandemie Covid-19 na prestiž povolání všeobecných sester. Dle 25 (62,50 %) respondentů měla vzniklá situace pozitivní vliv. 8 (20 %) sester naopak soudí, že měla negativní vliv. 5 (12,50 %) účastníků studie uvedlo, že Covid-19 neměl žádný vliv na prestiž profese. 2 (5 %) dotazovaní reagovali výběrem možnosti „nevím“.

Otázka č. 7: Seřad'te na stupnici od 1 do 6 níže uvedená zaměstnání (od 1.= nejprestižnější, po 6.= nejméně prestižní)

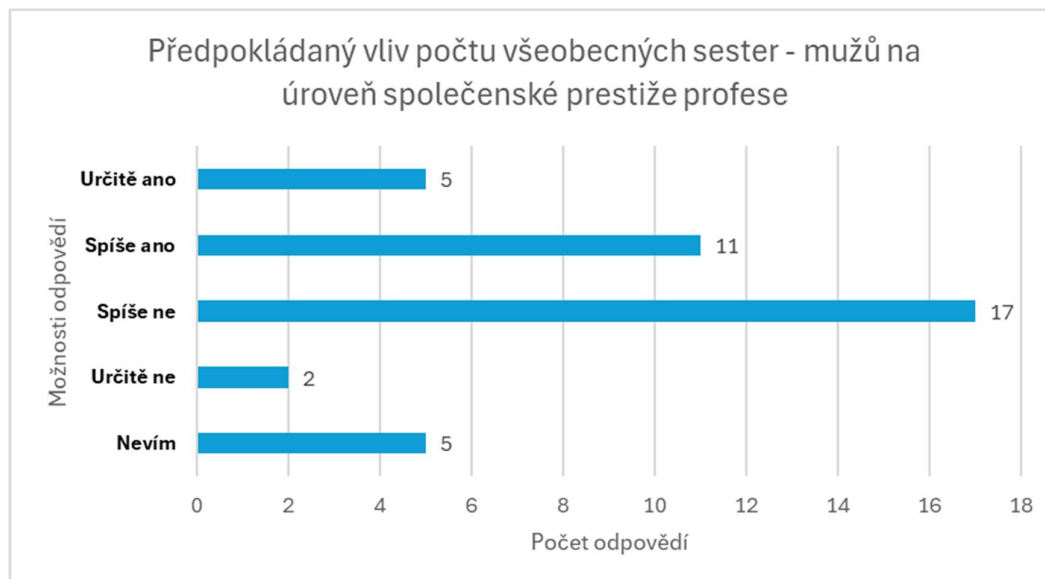
Tabulka 2 - Žebříček prestiže povolání z pohledu všeobecných sester

Povolání	Umístění	Průměrná známka
Soudce	1.	1,9
Lékař	2.	2,075
Vědec	3.	3,225
Projektant	4.	4,225
Učitel	5.	4,775
Všeobecná sestra	6.	4,8

Sedmá otázka dotazníku byla vytvořena v polytomické stupnicové formě, kdy respondenti měli uvést pořadí šesti nabízených profesí podle předpokládané společenské prestiže. Na první místo měli přiřadit povolání, které je podle nich společensky nejprestižnější a takto pokračovat až k šesté příčce s nejméně prestižním zaměstnáním.

Na první příčku v žebříčku společenské prestiže sestry umístily soudce, který získal průměrnou známku 1,9. V těsném závěsu pak na druhém místě figuruje lékař s průměrnou známku 2,075. Třetí místo díky známce 3,225 obsadil vědec. Projektant skončil na čtvrtém místě s průměrnou známku 4,225. Známka 4,775 pak zajistila páté místo učitelům. S průměrnou udělenou známku 4,8 všeobecné sestry samy sebe obsadily na poslední, tedy šesté místo.

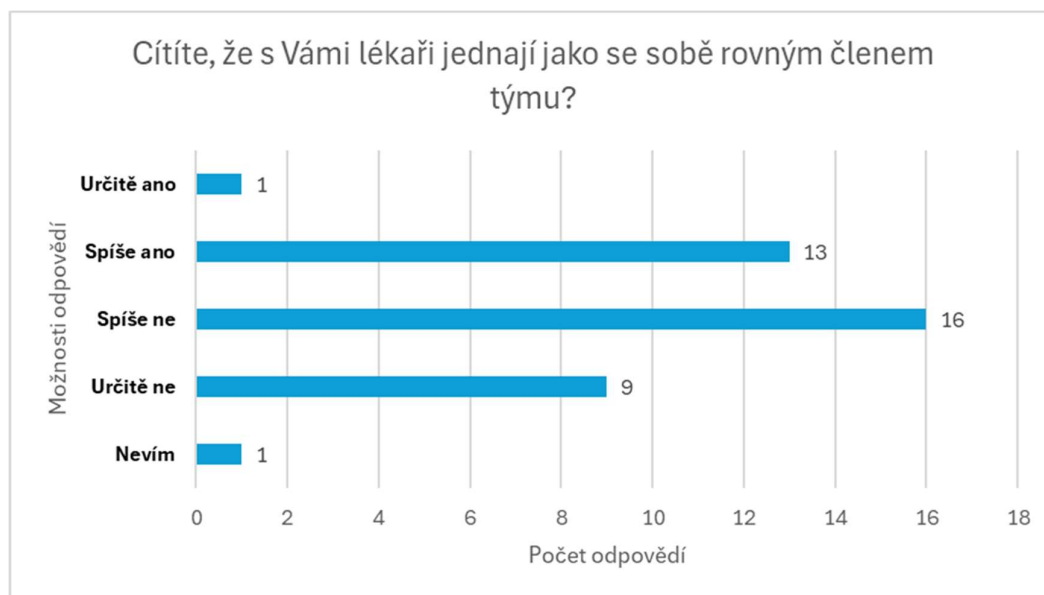
Otázka č. 8: Domníváte se, že pokud by povolání všeobecné sestry vykonávalo větší množství mužů, společenská prestiž profese by se tím zvýšila?

Graf 7 - Graf znázorňující předpokládaný vliv počtu všeobecných sester – mužů na úroveň společenské prestiže profese

Cílem osmé otázky bylo zjistit, zda by se dle názoru respondentů zvýšila společenská prestiž profese, pokud by mezi řadami všeobecných sester bylo větší zastoupení mužů. 5 (12,50 %) dotazovaných se domnívá, že „určitě ano“ a 11 (27,50 %) respondentů odpovědělo „spíše ano“. Nejvyšší počet, tedy 17 (42,50 %) sester zvolilo možnost „spíše ne“ a 2 (5 %) účastníci šetření se vyjádřili výběrem „určitě ne“. 5 (12,50 %) dotazovaných odpovědělo „nevím“.

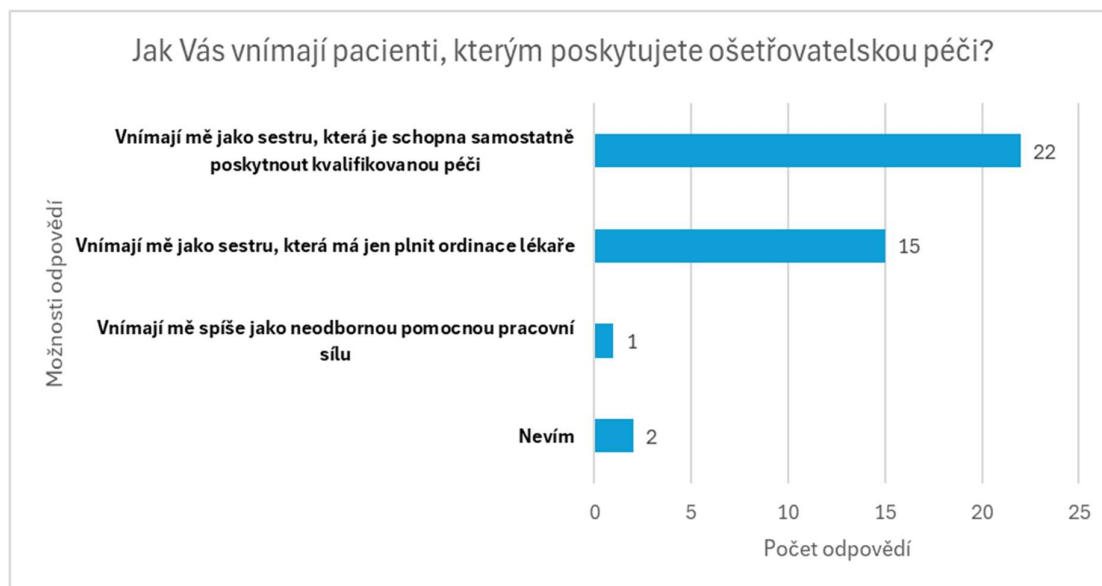
Otázka č. 9: Cítíte, že s Vámi lékaři jednají jako se sobě rovným členem týmu?

Graf 8 - Graf znázorňující, jaké jednání pocítují sestry ze strany lékařů

V deváté otázce byly všeobecné sestry dotázány, zda s nimi lékaři jednají jako s rovnocennými členy týmu. „Určitě ano“ odpověděla pouze 1 (2,50 %) sestra, „spíše ano“ pak zvolilo 13 (32,50 %) respondentů. 16 (40 %) účastníků šetření se naopak domnívá, že „spíše ne“ a 9 (22,50 %) odpovědělo „určitě ne“. 1 (2,50 %) sestra reagovala výběrem možnosti „nevím“.

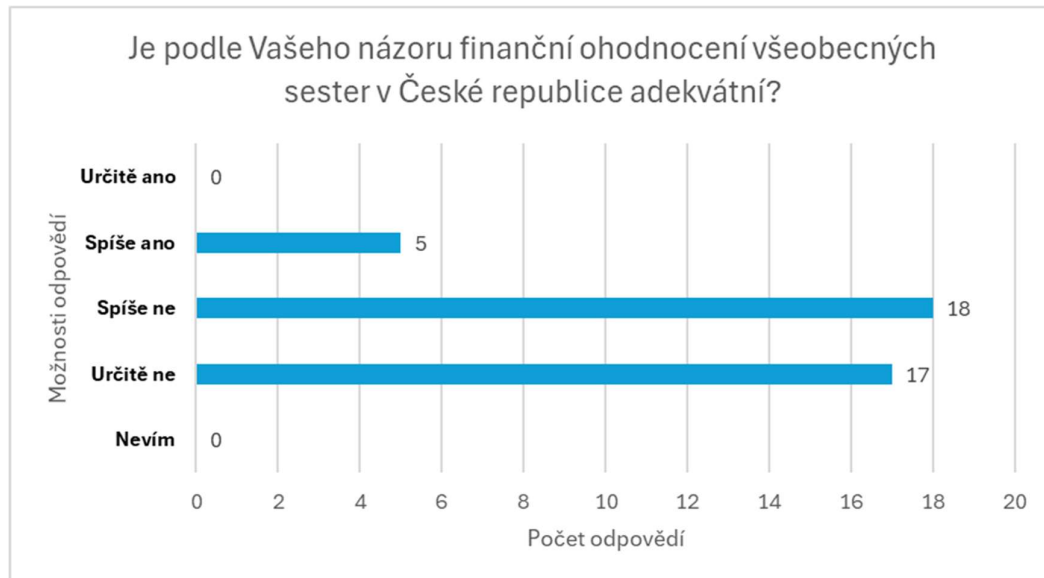
Otázka č. 10: Jak Vás, dle Vašeho názoru, vnímají pacienti, kterým poskytujete ošetrovatelskou péči?

Graf 9 - Graf znázorňující, jak jsou sestry vnímány pacienty, kterým poskytují ošetrovatelskou péči

Desátá otázka byla polytomická výběrová a kladla si za cíl zjistit, jak jsou všeobecné sestry vnímány pacienty, kterým poskytují péči. Nejvyšší počet, tedy 22 (55 %) respondentů se domnívá, že je pacienti vnímají jako *sestru, která je schopna samostatně poskytnout kvalifikovanou péči*. 15 (37,50 %) účastníků studie odpovědělo, že je nejspíš pacienti považují za *sestru, která má jen plnit ordinace lékaře*. Pouze 1 (2,50 %) sestra si myslí, že je pacienty brána za *neodbornou pomocnou pracovní sílu*. 2 (5 %) respondenti vybrali možnost „nevím“.

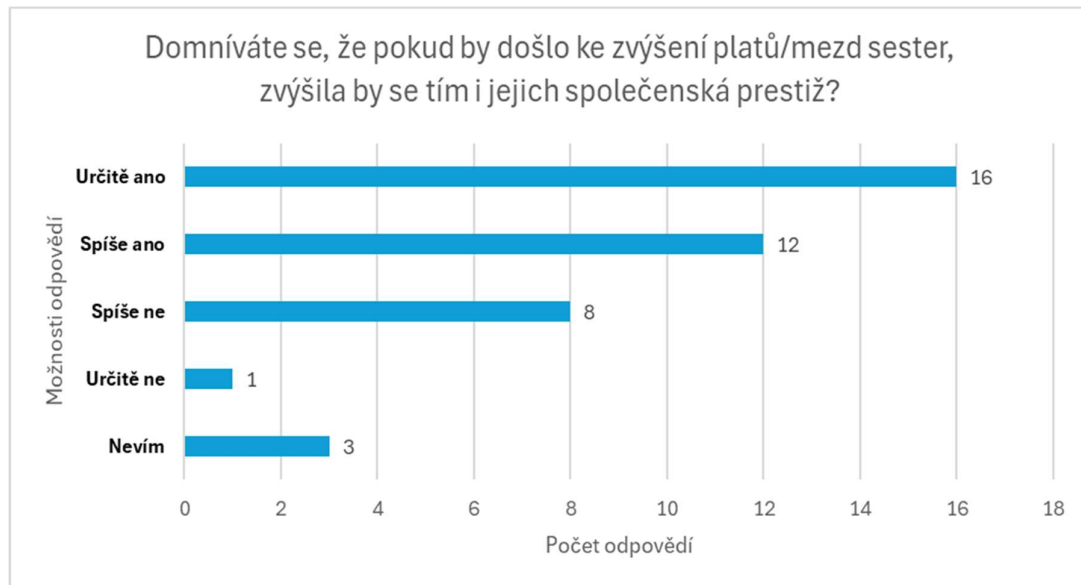
Otázka č. 11: Je podle Vašeho názoru finanční ohodnocení všeobecných sester v České republice adekvátní?

Graf 10 – Graf znázorňující zhodnocení adekvátnosti finančního ohodnocení sester v ČR

V jedenácté otázce byly všeobecné sestry vyzvány ke zhodnocení, zda je jejich finanční ohodnocení adekvátní. V pozitivním smyslu se zde vyjádřilo pouze 5 (12,50 %) respondentů, kteří vybrali možnost „spíše ano“. Negativním směrem se ubíraly reakce většiny účastníků. 18 (45 %) z nich odpovědělo „spíše ne“ a 17 (42,50 %) sester zvolilo odpověď „určitě ne“.

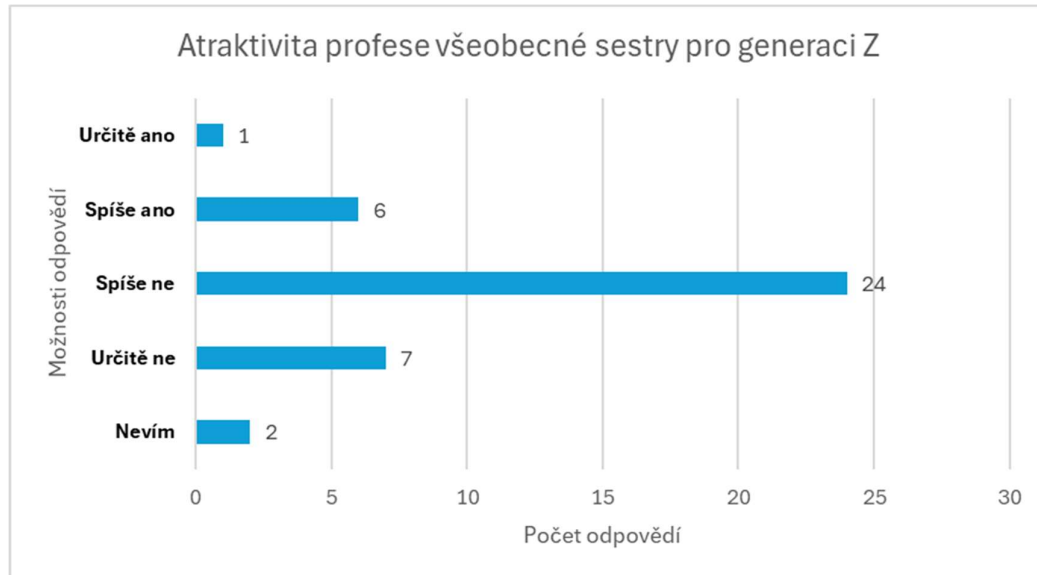
Otázka č. 12: Domníváte se, že pokud by došlo ke zvýšení platů/mezd všeobecných sester, zvýšila by se tím i jejich společenská prestiž?

Graf 11 - Graf znázorňující vliv výše finančního ohodnocení na společenskou prestiž sester

Cílem dvanácté otázky bylo zjistit, zda podle respondentů existuje přímá úměra mezi úrovní finančního ohodnocení a prestiží povolání. Jinými slovy – jestli by zvýšení platů a mezd všeobecných sester vedlo k nárůstu jejich hodnoty v očích veřejnosti. Většina odpovědí byla pozitivní – 16 (40 %) účastníků odpovědělo „určitě ano“ a 12 (30 %) hlasů získala možnost „spíše ano“. 8 (20 %) respondentů se domnívá, že „spíše ne“ a 1 (2,50 %) sestra zvolila variantu „určitě ne“. Odpověď „nevím“ se zde vyskytla ve 3 (7,50 %) případech.

Otázka č. 13: Myslíte si, že je povolání všeobecné sestry atraktivní pro generaci Z (lidé narození v letech 1995–2014)?

Graf 12 - Graf znázorňující předpokládanou atraktivitu profese všeobecné sestry pro generaci Z

Ve třinácté otázce byly všeobecné sestry vyzvány k zamyšlení, zda je jejich profese atraktivní pro generaci Z. 1 (2,50 %) respondent odpověděl „určitě ano“, 6 (15 %) sester se domnívá, že „spíše ano“. Největší počet, tedy 24 (60 %) účastníků vybralo možnosti „spíše ne“, zatímco 7 (17,50 %) lidí odpovědělo „určitě ne“. 2 (5 %) dotázaní reagovali variantou „nevím“.

Otázka č. 14: Co je podle Vás příčinou, že je dnes v České republice nedostatek všeobecných sester? (více možností výběru)

Tabulka 3 - Předpokládaná příčina nedostatku všeobecných sester v ČR

Všeobecné sestry n=40	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (v %)
Psychická náročnost povolání sestry	29	72,50
Nedostatečné finanční ohodnocení	35	87,50
Nedostatečné benefity pro zdravotníky	18	45,00
Fyzická náročnost povolání sestry	30	75,00
Nedostatečné morální ocenění	14	35,00
Vysoká míra odpovědnosti	26	65,00
Společenská degradace povolání sestry	13	32,50
Jiný – uveďte	8	20,00

Čtrnáctá otázka je polytomické výčtové formy, v níž měli respondenti více možností výběru. Je zaměřena na problematiku nedostatku všeobecných sester. Ten je i přes stoupající společenskou prestiž povolání mnohaletým fenoménem nejen v ČR, ale i ve světě.

Mezi tři nejčastěji opakující se důvody patří *nedostatečné finanční ohodnocení* s 35 (87,50 %) hlasy, *fyzická náročnost povolání sestry* s 30 (75 %) hlasy a *psychická náročnost povolání sestry* s 29 (72,50 %) hlasy.

Naopak nejmenší počet, tedy 13 (32,50 %) respondentů se domnívá, že je na vině *společenská degradace povolání sestry* a 14 (35 %) dotazovaných vidí problém v *nedostatečném morální ocenění*.

8 (20 %) účastníků šetření využilo možnosti uvést jiný důvod. Celkem pětkrát se zde opakovaly přílišné nároky na vzdělání všeobecných sester. Dva respondenti vidí problém v práci ve směnném provozu. Jedno tvrzení se pak týkalo negativního dopadu mediatizace zdravotnických profesí.

Otázka č. 15: Jaké prostředky podle Vás mohou nejlépe dopomoci k navýšení počtu všeobecných sester? (více možností výběru)

Tabulka 4 – Navrhované prostředky k navýšení počtu všeobecných sester v ČR

Všeobecné sestry n=40	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (v %)
Zvýšení mezd a platů všeobecných sester	36	90,00
Propagace povolání na sociálních sítích	8	20,00
Televizní pořady z nemocničního prostředí	1	2,50
Orientační dny pro studenty středních či základních škol	7	17,50
Finanční podpora studentů zdravotnických škol	20	50,00
Hnutí Nursing Now a jiné obdobné projekty	5	12,50
Jiný - uveďte	6	15,00

V patnácté otázce dostali respondenti za úkol identifikovat prostředky, které by mohly přispět k navýšení počtu všeobecných sester v ČR. Disponovali zde více možnostmi výběru.

Mezi šesti navrhovanými metodami se dvě umístily daleko před všemi ostatními. Jedná se v první řadě o *zvýšení mezd a platů všeobecných sester*, pro které hlasovalo 36 (90 %) respondentů. Druhou pozici obsadila *finanční podpora studentů zdravotnických škol*, ve které vidí potenciál 20 (50 %) zúčastněných sester.

6 (15 %) dotazovaných navíc přidalo své vlastní nápady. Ve dvou případech se zde objevil návrh na zkvalitnění praxí studujících sester díky dobře proškoleným mentorům, tři respondenti pak vidí cestu ve zjednodušení vzdělávacího systému sester a jeden účastník studie přišel s návrhem na zajištění hlídání dětí zdravotníků v rámci nemocnic.

Otázka č. 16: Ohodnoťte následující tvrzení

Tabulka 5 – Jak všeobecné sestry hodnotí svou profesi z různých aspektů

Všeobecné sestry n=40	Určitě souhlasím		Spíše souhlasím		Spíše nesouhlasím		Určitě nesouhlasím		Nevím	
	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (v %)	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (v %)	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (v %)	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (v %)	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (v %)
Všeobecné sestry jsou stále více kompetentní a stále více kvalifikované.	6	15,00	23	57,50	10	25,00	1	2,50	0	0,00
Všeobecná sestra je krásné povolání.	6	15,00	23	57,50	9	22,50	0	0,00	2	5,00
Všeobecná sestra je psychicky a fyzicky náročné povolání.	32	80,00	7	17,50	0	0,00	1	2,50	0	0,00
Kdybych měl/a mého příbuzného nasměrovat k profesní kariéře, doporučil/a bych mu povolání všeobecné sestry.	1	2,50	8	20,00	18	45,00	8	20,00	5	12,50

Šestnáctá otázka byla složena z více dílčích podotázek. Jejím hlavním cílem bylo zjistit, jak sestry obecně hodnotí své povolání. Pro ucelenější odpověď zahrnující více aspektů zde byla nabídnuta čtyři tvrzení o profesi všeobecné sestry, ke kterým měli dotazovaní vyjádřit svůj názor.

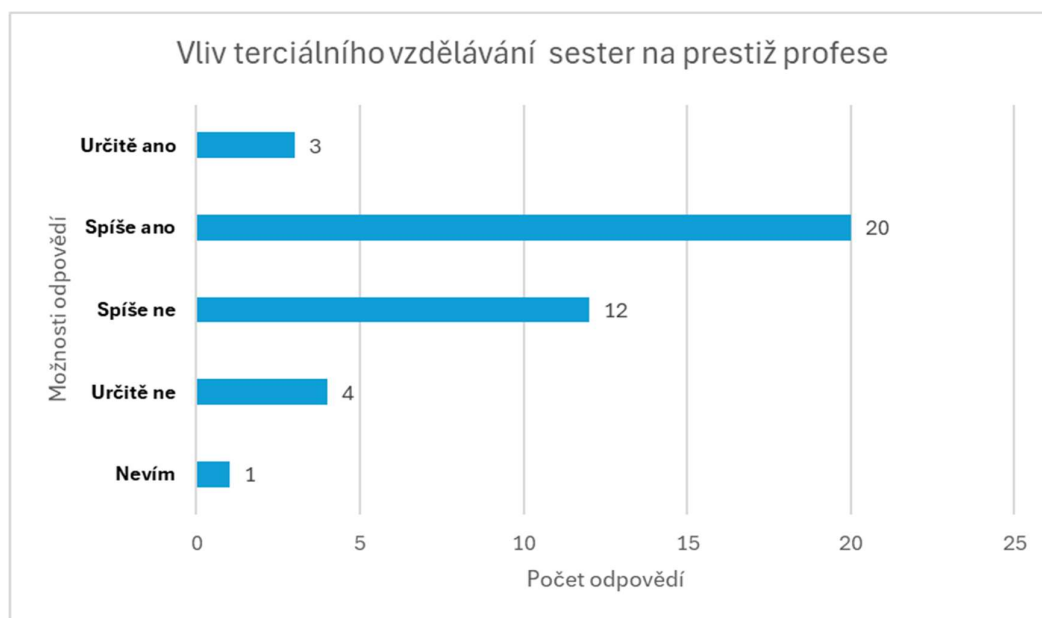
Prvním tvrzením bylo: *Všeobecné sestry jsou stále více kompetentní a stále více kvalifikované.* 6 (15 %) respondentů odpovědělo „určitě souhlasím“ a 23 (57,50 %) zvolilo „spíše souhlasím“. 10 (25 %) dotazovaných s tvrzením „spíše nesouhlasím“ a pouhý 1 (2,50 %) účastník s ním „určitě nesouhlasím“.

Druhá formulace zněla: *Všeobecná sestra je krásné povolání.* S tím „určitě souhlasím“ 6 (15 %) respondentů a 23 (57,50 %) jich „spíše souhlasím“. Naopak 9 (22,50 %) účastníků šetření s touto myšlenkou „spíše nesouhlasím“. 2 (5 %) sestry odpověděly „nevím“.

Třetí bod spočíval v prohlášení: *Všeobecná sestra je psychicky a fyzicky náročné povolání.* Není velkým překvapením, že 32 (80 %) respondentů se přiklonilo k variantě „určitě souhlasím“. Dalších 7 (17,50 %) účastníků odpovědělo „spíše souhlasím“. Zbývajících 1 (2,50 %) hlas směřoval k možnosti „určitě nesouhlasím“.

Čtvrtým tvrzením bylo: *Kdybych měl/a mého příbuzného nasměrovat k profesní kariéře, doporučil/a bych mu povolání všeobecné sestry.* V tomto případě se k pozitivní reakci uchýlilo pouze 8 (20 %) účastníků s výběrem „spíše souhlasím“ a 1 (2,50 %) respondent s odpovědí „určitě souhlasím“. V negativním smyslu se zde vyjádřilo 18 (45 %) sester s volbou „spíše nesouhlasím“ a 8 (20 %) sester se selekcí „určitě nesouhlasím“. Možnost „nevím“ využilo 5 (12,50 %) dotazovaných.

Otázka č. 17: Domníváte se, že vyšší odborné / vysokoškolské vzdělání všeobecných sester napomáhá ke zvýšení společenské prestiže profese?

Graf 13 – Graf znázorňující vliv terciálního vzdělávání všeobecných sester na prestiž profese

Sedmnáctá otázka měla za cíl zjistit, zda terciální vzdělání všeobecných sester přispívá ke zvýšení společenské prestiže profese. Z výsledků vyplývá, že nadpoloviční respondentů vnímá vzdělání jako faktor, který podporuje prestiž profese. 3 (7,50 %) odpověděli „určitě ano“ a 20 (50 %) odpovědělo „spíše ano“.

Někteří dotazovaní však vyjádřili negativní postoj, kdy 12 (30 %) jich odpovědělo „spíše ne“ a 4 (10 %) zareagovali výběrem "určitě ne". 1 (2,50 %) sestra odpověděla „nevím“.

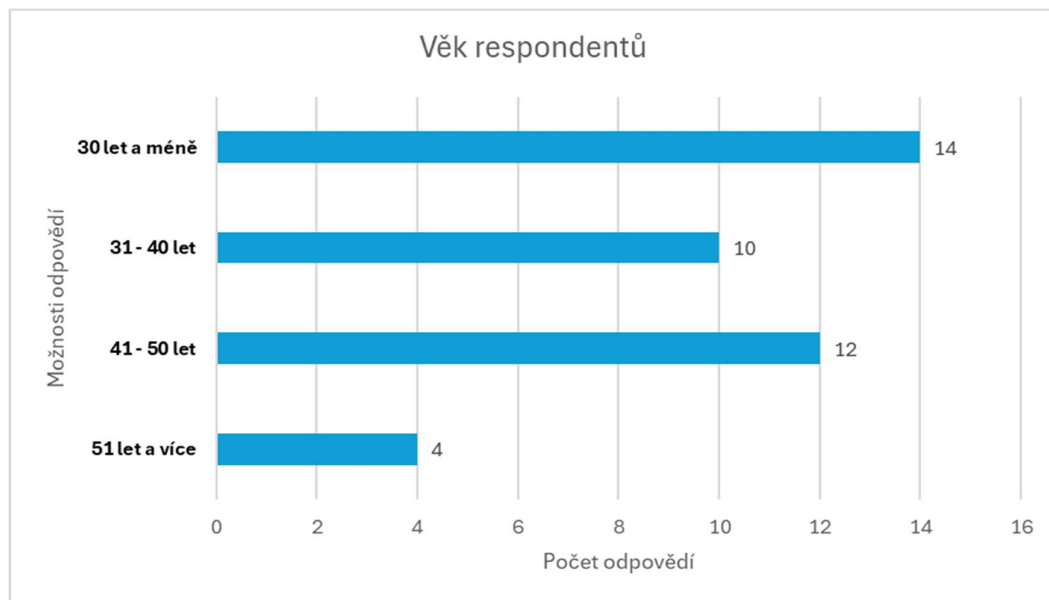
Otázka č. 18: Jak dlouhá je Vaše praxe na pozici všeobecné sestry?

Graf 14 - Délka praxe respondentů na pozici všeobecné sestry

Cílem osmnácté otázky bylo zjistit, jak dlouhá je praxe účastníků studie na pozici všeobecné sestry. Z analýzy grafu č. 15 vyplývá, že 2 (5 %) dotazovaní vykonávají funkci méně než jeden rok. 11 (27,50 %) respondentů pracuje jako všeobecná sestra 1-5 let, 9 (22,50 %) dotazovaných pak 6-10 let. 1 (2,50 %) ze sester uvedla délku praxe v rozmezí 11-15 let a 4 (10 %) všeobecné sestry v oboru pracují 16-20 let. Nezanedbatelných 13 (32,50 %) zúčastněných se může chlubit profesními zkušenostmi delšími než 21 let.

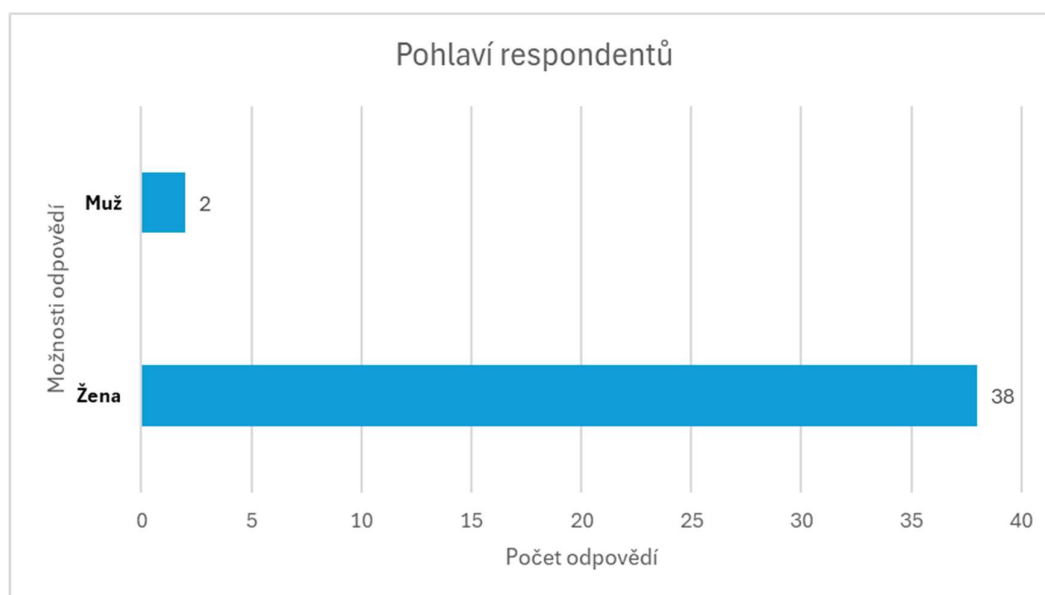
Otázka č. 19: Váš věk

Graf 15 - Věk respondentů

Devatenáctá otázka si kladla za cíl získat informace o věkovém složení respondentů dotazníku. Z grafu č. 16 je patrné, že největší skupinu představují sestry ve věku 30 let a méně, do které spadá 14 (35 %) dotazovaných. 10 (25 %) účastníků uvedlo, že je jim 31–40 let. Nezanedbatelnou věkovou kategorií je 41–50 let, do níž se řadí 12 (30 %) respondentů. 4 (10 %) sestry jsou pak ve věku 51 let a více.

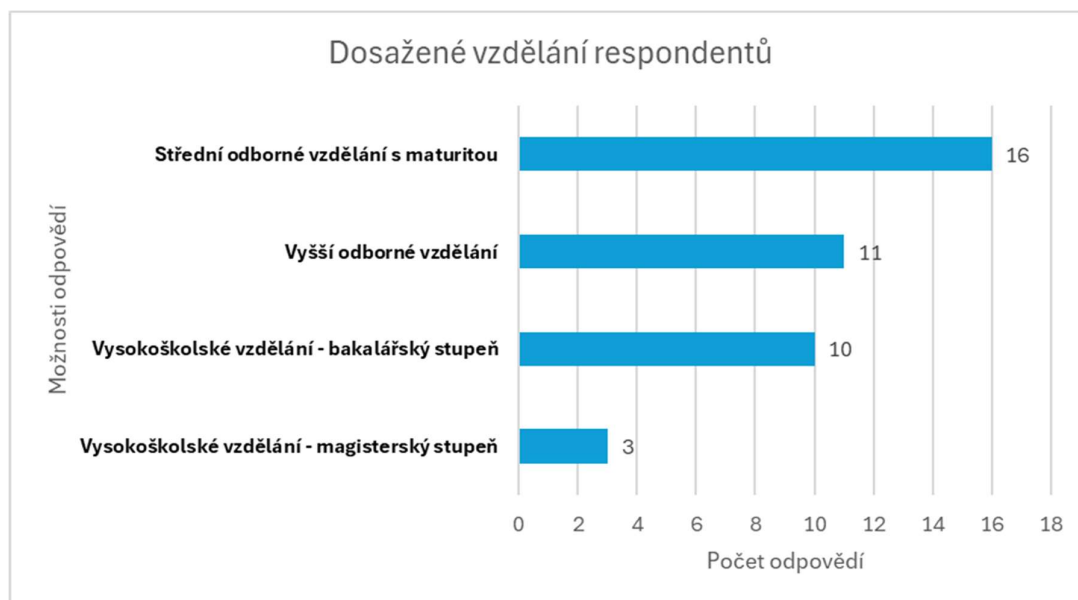
Otázka č. 20: Jaké je Vaše pohlaví

Graf 16 - Pohlaví respondentů

Dvacátá otázka měla z úkol zjistit genderové složení účastníků šetření. Z grafu č. 17 je patrné, že převážná většina, tedy 38 (95 %) dotazovaných sester je ženského pohlaví. Pouze 2 (5 %) respondenti jsou muži.

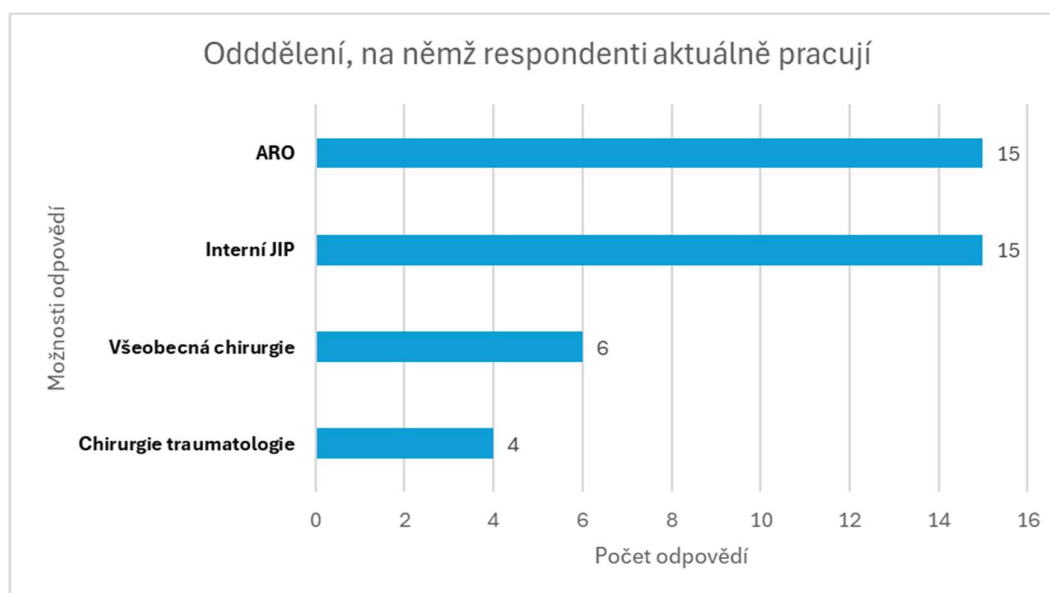
Otázka č. 21: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání

Graf 17 - Dosažené vzdělání respondentů

Jednadvacátá otázka měla zjistit, jaké je složení účastníků šetření z hlediska jejich nejvyššího dosaženého vzdělání. Z grafu č. 18 lze vyčíst, že 16 (40 %) respondentů má střední odbornou školu s maturitou. 11 (27,50 %) dotazovaných se pak hlásí k dokončenému vyššímu odbornému vzdělání. Podstatnou skupinou jsou také všeobecné sestry s vysokoškolským vzděláním – 10 (25 %) uvedlo bakalářský stupeň a 3 (7,50 %) sestry jsou držitelky magisterského titulu.

Otázka č. 22: Na jakém oddělení momentálně pracujete?

Graf 18 - Oddělení, na němž respondenti aktuálně pracují

Úkolem poslední, tedy dvacáté otázky bylo identifikovat, na kterých odděleních dotazovaní aktuálně pracují. Z grafu č. 19 je patrné, že největší zastoupení je mezi sestrami působícími v akutní a intenzivní péči, kdy 15 (37,50 %) respondentů je zaměstnaných na interní JIP a 15 (37,50 %) jich pracuje na ARO. Menší skupinu představují všeobecné sestry ze standardních oddělení. 6 (15 %) dotazovaných jako své pracoviště uvedlo všeobecnou chirurgii a 4 (10 %) sestry uvedly chirurgii – traumatologii.

5 DISKUZE

Průzkumná otázka č. 1: Jak všeobecné sestry vnímají své povolání?

Na tuto průzkumnou otázku se přímo vážou otázky dotazníku č. 1, 2, 3 a 16.

Otázka č. 1 zjišťovala, zda jsou všeobecné sestry na své povolání hrdé. Z dat vyplývá, že většina respondentů projevila určitou míru hrdosti na svou práci. Konkrétně 30 % z nich odpovědělo "Určitě ano" a 50 % odpovědělo "Spíše ano". Malé procento (17,5 %) uvedlo "Spíše ne", což může odrážet různé osobní i profesní negativní zkušenosti.

K obdobným výsledkům ve svém šetření dospěla Hrdličková (2014, s.41), které na otázku, zda jsou všeobecné sestry na své povolání hrdé odpovědělo 15 % respondentů určitě ano, 58 % spíše ano, 19 % spíše ne a 8 % určitě ne.

Velmi podobné výstupy se objevují ve studii Jindřiškové (2021, s. 43), kde určitou míru hrdosti vyjádřilo dokonce 92 % dotazovaných (66 % ano a 26 % spíše ano). Celkově tyto výsledky naznačují, že většina účastníků šetření je spokojená se svou prací a je hrdá na svůj status všeobecné sestry.

V otázce č. 2 byli respondenti dotázáni, zda někdy plánovali odejít vykonávat jiné povolání mimo sféru zdravotnictví. Bylo zjištěno, že 67,50 % z nich nikdy takové úmysly nemělo, zatímco 32,50 % ano. Tyto úvahy často souvisely s psychickou a fyzickou náročností práce, nedostatečným finančním ohodnocením, interpersonálními problémy nebo zájmy a kompetencemi v jiných oblastech. Tendence odpovědí na otázku č. 2 nasvědčují tomu, že většina sester má své povolání rádo a plánuje v něm setrvat.

Tato čísla jsou zhruba obdobná s výsledky, ke kterým došli Magerčiaková a Kober (2023, s. 49). V jejich průzkumu deklarovalo 35,93 % respondentů úvahy nad odchodem z povolání sestry, zatímco 46,40 % účastníků studie tyto plány nemělo.

Rozdílné závěry pak ve svém šetření představila Jindřišková (2021, s. 45), kde myšlenky nad změnou profese přiznala nadpoloviční většina dotazovaných (54 %). Jako hlavní důvody jsou ve zmíněné studii uvedeny přílišná náročnost a nízká společenská prestiž profese sestry či nespokojenost s pracovními podmínkami.

Otázka č. 3 zkoumala, zda by si respondenti opět zvolili profesi všeobecné sestry, pokud by se mohli vrátit zpátky do minulosti. Z výsledků vyplývá, že 60 % dotazovaných by se pro tuto profesi znovu rozhodlo, zatímco 35 % by si ji už nejspíš nevybralo.

Obdobnou otázkou se ve svém dotazníku zabýval Všetíček (2018, s. 46), jehož zjištění jsou velmi podobná. Z jeho studie lze vyčíst, že 55,70 % respondentů by si opět zvolilo povolání všeobecné sestry a 18,20 % by se naopak ubíralo jiným profesním směrem. Tato data nasvědčují, že většina sester nelituje, že se vydalo na dráhu ošetrovatelství a vybralo by si tuto cestu hrdě znovu.

Otázka č. 16 měla prostřednictvím několika výroků za cíl zjistit, jak sestry obecně hodnotí svou profesi. V prvním výroku šlo o to, zda si respondenti myslí, že všeobecné sestry jsou stále více kompetentní a stále více kvalifikované. Většina, konkrétně 72,50 % z nich, to potvrdila. Druhý výrok se týkal toho, zda sestry považují svou práci za krásnou, a opět většina, 72,50 %, souhlasila. Třetí výrok se zaměřil na to, jestli je práce sestry psychicky a fyzicky náročná, a téměř všichni, 97,50 %, souhlasili s tím, že ano. Ovšem na otázku, zda by dotazovaní nasměrovali svého příbuzného k profesní kariéře všeobecné sestry, jen malá část, pouhých 22,50 %, odpovědělo kladně.

Hrdličková (2014, s. 34) se ve svém dotazníkovém šetření rovněž zeptala respondentů, zda by svému dítěti schválili rozhodnutí stát se všeobecnou sestrou. Výsledky její studie jsou opět téměř totožné, kdy kladně se v tomto směru vyjádřilo pouze 24 % dotazovaných (4 % určitě ano a 20 % spíše ano), zatímco 76 % jich zaujalo negativní postoj (43 % spíše ne a 33 % určitě ne). Lze tedy konstatovat, že přestože sestry obecně mají ke svému povolání pozitivní vztah, většina z nich by váhala, kdyby měla blízkému člověku doporučit stejnou profesní dráhu.

Průzkumná otázka č. 2: Jak si všeobecné sestry myslí, že společnost hodnotí jejich profesi?

K této průzkumné otázce se vztahují otázky z dotazníku č. 4, 5, 6, 7, 9 a 10.

Při analýze otázky č. 4 je třeba mít na paměti, že odpovědi zrcadlí spíše subjektivní pohled sester na prestiž jejich profese než objektivní měření společenského hodnocení. Zatímco někteří respondenti (17,50 %) uvádějí, že si myslí, že práce všeobecných sester je prestižní, většina (60 %) považuje svou práci za obvyklou až průměrnou. 20 % dotazovaných se pak domnívá, že společnost hodnotí povolání sestry jako nedostatečně lukrativní. Tento rozdíl v hodnocení může být způsoben různými faktory, jako je věk respondentů, jejich dosažené vzdělání, zkušenosti nebo oddělení, na kterém pracují.

Je velmi zajímavé porovnat tyto výsledky s prací Hrdličkové (2014, s. 32-43). Ta se ve svém šetření zeptala nejprve sester a poté i laické veřejnosti, zda považují povolání všeobecné sestry za prestižní. Z pohledu sester se odpovědi kryjí s výše popsány. Většina respondentů

(konkrétně 67 %) udala, že nepovažuje své povolání za společensky prestižní a jen menší část (33 %) ji tak vnímá. Veřejnost to ovšem vidí jinak. Ve stejné otázce se kladně vyjádřilo 73 % lidí – nezdravotníků, zatímco pouze 27 % jich nepovažuje sesterské povolání za prestižní.

Otázka č. 5, se zabývala vývojem společenské prestiže sester za poslední tři dekády. Zatímco někteří respondenti (17,50 %) zaznamenali zlepšení prestiže, většina (57,50 %) vnímá její pokles. Tato rozmanitost názorů může být důsledkem věku dotazovaných, kdy především mladší sestry ve svých odpovědích vycházely z předpokladů, a ne z vlastní zkušenosti. Výsledek je však v rozporu s údaji publikovanými CVVM (2019), kde je naopak popsán vzestup prestiže všeobecných sester. Zatímco v roce 2003 byla tato profese na dvanácté příčce společenského žebříčku, od roku 2011 se stabilně drží na třetí pozici, hned za lékařem a vědcem.

Otázka č. 6 se týkala vlivu pandemie Covid-19 na prestiž všeobecných sester. Většina respondentů (62,50 %) to považuje za událost, která pozitivně ovlivnila postavení jejich profese v očích veřejnosti. Tento zajímavý výsledek svědčí o změnách ve společenském uznání práce zdravotnického personálu v době krizových situací.

Stejnému tématu se ve své bakalářské práci věnovala i Jindřišková (2021, s. 58-83), která navíc provedla dvojí průzkum. Na otázku, jaký měla pandemie Covid-19 vliv na prestiž všeobecných sester, se zeptala jak samotných sester, tak lidí z řad nezdravotníků. Odpovědi jsou tentokrát velmi podobné v obou případech. Mezi dotazovanými sestrami se zde nadpoloviční většina (přesněji 55 %) domnívá, že pandemie ovlivnila prestiž jejich profese pozitivním směrem. Zbytek (45 %) si myslí, že pandemie měla vliv buď negativní nebo žádný. Naproti tomu mezi laickou veřejností se dokonce 76 % respondentů domnívá, že Covid-19 pozdvihl společenskou hodnotu povolání sestry.

Magerčiaková a Kober (2023, s. 79) se pak ve své publikaci zabývali dopadem pandemie na motivaci sester. Dospěli ke zjištění, že u největší skupiny dotazovaných nedošlo během Covidu-19 k žádné změně na úrovni motivace. Zhruba třetina respondentů naopak deklarovala, že u nich pandemie vyvolala pokles motivace v práci. Zanedbatelná menšina sester (4,73 %) pak uvedla nárůst motivace v návaznosti na nově vzniklou situaci.

Velmi zajímavé jsou výstupy z otázky č. 7, která zkoumala pořadí prestiže povolání z pohledu samotných sester. Všeobecné sestry samy sebe umístily na poslední, tedy šesté místo žebříčku, až za ostatními nabízenými profesemi. To svědčí o nesouladu mezi tím, jak sestry vnímají samy sebe a tím, jak je vnímá společnost. Pro srovnání – ve zprávě CVVM (2019) je pořadí prestiže

povolání následující: na prvním místě se umístil lékař, na druhém vědec, na třetím sestra. Čtvrtou příčku pak obsadil učitel, za nímž následuje soudce a první šestici uzavírá projektant.

Přestože je povolání všeobecné sestry velmi prestižní, v očích veřejnosti vždy bylo zastíněno statusem lékaře. Z tohoto důvodu byla do dotazníku zařazena otázka č. 9. Ta si kladla za cíl zjistit, zda se sestry domnívají, že s nimi lékaři jednají jako se sobě rovným členem týmu. Kladně se v tomto směru vyjádřila pouze zhruba třetina respondentů, zatímco zbylé dvě třetiny dotázaných sester vyjádřilo nesouhlas. Tento fenomén potvrzuje i Braslavcová (2013, s. 45), jenž ve svém šetření rovněž dospěla k závěru, že se lékaři k sestrami nechovají jako k sobě rovnému.

Zajímavým ukazatelem prestiže sester je i to, jak jsou sestry vnímány pacienty, kterým poskytují ošetrovatelskou péči. Na tuto problematiku byli respondenti dotázáni v otázce č. 10. Výsledky naznačují, že většina sester (55 %) se domnívá, že je pacienti považují za schopné poskytnout kvalifikovanou péči samostatně. Tento pozitivní fenomén potvrzuje, že společnost sestry vidí jako nepostradatelnou součást zdravotního týmu a má důvěru v jejich kompetence. Nicméně téměř 38 % sester uvedlo, že jsou spíše vnímány jako osoby, které mají pouze plnit instrukce lékařů. To může opět odrážet fakt, že status lékaře je v očích laické veřejnosti prestižnější než status sestry. Malý podíl respondentů (2,5 %) má pak pocit, že jsou spíše vnímány jako neodborná pomocná síla.

K velmi rozdílným výsledkům ve své bakalářské práci dospěla Braslavcová (2013, s. 46). V jejím šetření se žádná z dotázaných sester nedomnívala, že ji pacienti považují za odborníka, který pracuje samostatně. Většina respondentů (78,31 %) uvedla, že je pacienti považují za osobu, která plní ordinace lékaře. Zbytek, tedy 21,69 % účastníků šetření se cítilo být pacienty bráno za svou služku.

Pro shrnutí lze konstatovat, že existuje konflikt mezi tím, jak lidé vidí všeobecné sestry a tím, jak si samotné sestry myslí, že jsou společností vnímány. Na jedné straně sestry považují své povolání jako docela obyčejné a nikterak zvlášť lukrativní. Na straně druhé je tu laická veřejnost, která sestry bere jako symbol vysokého profesionálního standardu a přisuzuje jim uctivé postavení na žebříčku společenské prestiže.

Průzkumná otázka č. 3: Jak si sestry vysvětlují, že je i přes vysokou společenskou prestiž profese konstantní nedostatek všeobecných sester?

Na tuto průzkumnou otázku se přímo vážou otázky dotazníku č. 11, 13 a 14.

Přestože je v očích veřejnosti sesterská profese vysoce prestižní, zdravotnictví se dlouhodobě potýká s nedostatkem ošetrovatelského personálu. Otázka č. 14 se proto zaměřila na faktory, které k tomuto jevu přispívají. Za problémem může být nedostatečné finanční ohodnocení, což předpokládá většina (87,50 %) sester. Dalšími klíčovými faktory mohou být fyzická a psychická náročnost práce, uvedené 75 % a 72,50 % respondentů. Menší část se pak domnívá, že problém spočívá ve společenské degradaci (32,50 %) a nedostatečném morálním ocenění (35 %) profese. Jako jiné důvody sestry uvedly přílišné nároky na vzdělání, práci ve směnném provozu a negativní dopad mediatizace zdravotnických profesí.

Mírně odlišné závěry prezentovala ve své bakalářské práci Jindřišková (2021, s. 47), kde respondenti uvedli jako nejpravděpodobnější důvod nedostatku všeobecných sester velkou fyzickou a psychickou náročnost (82,7 %). Dalšími nejčastěji zmiňovanými faktory jsou pak dlouhé a náročné studium (66,3 %) a narušení osobního a rodinného života (61,2 %). Nedostatečné finanční ohodnocení se zde objevuje až jako čtvrtý důvod se 60,2 %. Nižší procento respondentů také zmiňuje vysokou míru zodpovědnosti (58,2 %) a malou společenskou prestiž (42,9 %).

Magerčiaková a Kober (2023, s. 47) se na tuto problematiku zaměřili z perspektivy demotivace stávajících sester při výkonu povolání. Mezi nejčastěji citované důvody demotivace se zde opět vyskytují psychická náročnost profese (68,24 %), nízké finanční ohodnocení (65,32 %) a společenská degradace povolání sestry (54,28 %).

Z uvedeného vyplývá, že nedostatečná výše finančního ohodnocení může být důležitým faktorem nedostatku ošetrovatelského personálu. Proto byly v otázce č. 11 sestry dotázány, zda se cítí být adekvátně zaplacený za svou práci. Naprostá většina respondentů vyjádřila nespokojenost se svou mzdou (45 % spíše ne a 42,50 % určitě ne). Pouze zanedbatelná část účastníků šetření (12,50 %) se v tomto směru vyjádřila pozitivně s odpovědí „spíše ano“. Celkově tyto výsledky indikují, že všeobecné sestry v České republice vnímají finanční ohodnocení za svou práci jako nedostatečné.

Stejnou problematikou se zabývala i Jindřišková (2021, s. 53-73), která se na tuto otázku zeptala jak sester samotných, tak veřejnosti. Výsledky jejího šetření jsou velmi překvapující. Více než dvě třetiny (70 %) dotázaných sester zde uvedlo, že jsou spokojeny s jejich finančním ohodnocením a pouze 30 % vyjádřilo určitou míru nespokojenosti. Je vhodné zmínit, že Jindřišková realizovala průzkum se vzorkem respondentů, který se skládal ze sester pracujících v různých typech nemocničních zařízení (fakultní nemocnice, krajská nemocnice, soukromé

pracoviště a jiné). Z pohledu lidí, kteří se pohybují mimo sféru zdravotnictví to však bylo naopak. Většina z nich (76 %) se domnívala, že práce sestry dostatečně zaplacená není.

Protože dnes na trh práce přichází generace Z (lidé narozeni v letech 1995–2014), je důležité si říct, zda to budou právě oni, kdo vyplní vzniklý nedostatek ošetrovatelského personálu. V otázce č. 13 byli respondenti vyzváni k zamyšlení, zda je profese všeobecné sestry atraktivní pro tyto mladé lidi. Naprostá většina (77,50 %) účastníků šetření se domnívá, že tomu tak není.

Podle průzkumu Vardanové (2021, s. 79) mladí studenti nelékařských zdravotních oborů vnímají všeobecné sestry jako profesi s nízkou společenskou prestiží. Dalším faktorem, který je demotivuje, je jejich názor na nedostatečné finanční ohodnocení vzhledem k fyzické i psychické náročnosti práce v této oblasti.

Průzkumná otázka č. 4: Jaké kroky by dle sester mohly zatraktivnit profesi a tím navýšit počet všeobecných sester?

Na tuto průzkumnou otázku se přímo vážou otázky dotazníku č. 8, 12, 15 a 17.

Otázka č. 8 zkoumala názor respondentů na to, zda by stoupla společenská prestiž profese, kdyby bylo více všeobecných sester – mužů. Výsledek šetření je velmi rozporuplný. Část dotazovaných (40 %) se přiklání k názoru, že by se prestiž zvýšila a jen o něco větší část (47,50 %) se domnívá, že by se nezvýšila. Jindřišková (2021, s. 57) se pak na tuto problematiku genderového zastoupení všeobecných sester zaměřila z trochu jiné optiky. Ve své bakalářské práci zjišťovala, zda si sestry myslí, že muž je schopen jejich profesi vykonávat stejně dobře, jako žena. Naprostá většina respondentů (90 %) se v tomto směru vyjádřila kladně.

Z dat Českého statistického úřadu (ČSÚ, 2020) je parné, že zastoupení mužů v ošetrovatelství má mírně stoupající tendenci. Pokud tento trend přetrvá, bude zajímavé provést další šetření, která zhodnotí dopad rostoucího počtu mužů na společenskou prestiž povolání sester.

Otázka č. 12 měla za cíl zjistit, zda existuje korelace mezi finančním ohodnocením a společenskou prestiží povolání. Respondenti byli vyzváni k zamyšlení, zda by vzrostla prestiž profese, pokud by došlo k navýšení mezd či platů všeobecných sester. Pozitivně se v tomto smyslu vyjádřilo 70 % účastníků studie.

K téměř totožným výsledkům dospěla i Hrdličková (2014, s. 40). V průzkumu se zeptala vzorku sester, zda se domnívají, že má výše platu (mzdy) souvislost s výší společenské prestiže. 76 % respondentů zde odpovědělo kladně, tedy že si myslí, že tyto dva faktory spolu úzce souvisí.

V otázce č. 15 se mohli účastníci šetření vyjádřit k tomu, co by mohlo zatraktivnit profesi a zajistit tak dostatečný počet uchazečů o práci všeobecné sestry. V tendencích odpovědí je opět znát důležitost finančního ohodnocení, jelikož respondenti považují za klíčový krok navýšení mezd a platů sester. Tento návrh podporuje 90 % zúčastněných. Druhým nejčastěji uváděným opatřením je poskytnutí finanční podpory studentům zdravotnických škol, což preferuje polovina (50 %) respondentů. 20 % dotazovaných pak vidí cestu v propagaci povolání na sociálních sítích. Mezi dalšími navrhovanými prostředky se objevují zkvalitnění praxe studujících sester prostřednictvím lépe proškolených mentorů a zjednodušení systému vzdělávání.

Jindřišková (2021, s. 71) došla ve svém šetření k podobným závěrům. I zde se lepší finanční ohodnocení jeví jako nejefektivnější metoda pro zvýšení společenské prestiže všeobecných sester. Navrhuje to 79,30 % respondentů. Mediální propagace ošetřovatelství a rozšíření odborných dovedností sester jsou dalšími často volenými možnostmi, obě získaly podporu 40,20 % hlasů. Tyto výsledky potvrzuje i průzkum Všetíčka (2018, s. 47), kde růst mezd a platů respondenti vidí jako hlavní nástroj ke zvýšení společenské prestiže sester. Dále jsou zde často zmiňovány metody jako změna systému vzdělávání a zvýšení odborných kompetencí sester.

Velkým tématem je pak přesun vzdělávání všeobecných sester na terciální úroveň. Je to oblast, která dodnes budí mnoho emocí mezi odbornou i laickou veřejností. Někteří s tímto krokem souhlasí, jiní ho odsuzují. Proto respondenti dostali v otázce č. 17 možnost se k této problematice vyjádřit. Konkrétně byli dotázáni, zda si myslí, že vyšší odborné / vysokoškolské vzdělání všeobecných sester napomáhá ke zvýšení společenské prestiže profese. Ani zde nejsou výsledky zcela jednoznačné, přestože nadpoloviční většina dotazovaných (57,50 %) to opravdu považuje za faktor, který přispívá ke zlepšení prestiže povolání. Avšak 42,50 % respondentů k tomu vyjádřilo skeptický či neutrální postoj s volbou odpovědí „spíše ne“ (30 %), „určitě ne“ (10 %) a „nevím“ (2,50 %).

Jak bylo však popsáno v kapitole 2.3, společenská prestiž všeobecných sester měla klesající tendenci mezi lety 1990 až 2003. Konkrétně v tomto období došlo k jejímu propadu ze sedmého až na dvanácté místo. Od roku 2011 ale můžeme být svědky toho, že se společenská prestiž povolání všeobecných sester stabilně drží na třetím místě žebříčku, hned za lékařem a vědcem. (CVVM, 2019) Za tímto pozitivním fenoménem stojí pravděpodobně více faktorů. Lze se však domnívat, že jedním z nich může být i povinnost vzdělávání všeobecných sester na vysokých či vyšších odborných školách, která vzešla v platnost v roce 2004.

6 LIMITY PRÁCE

Je vhodné uvést limity, které mohou mít vliv na interpretaci výsledků.

Prvním limitem je relativně malá velikost vzorku respondentů. Konkrétně se šetření zúčastnilo 40 všeobecných sester. Proto není možné zaručit aplikovatelnost výsledků studie na celou populaci sester.

Dále je nutné zdůraznit, že respondenti pocházeli pouze z jedné nemocnice, a to ze čtyř oddělení, z nichž všechny byly lůžkového typu. Tím pádem nelze zcela přenést výsledky na všechny sestry, pracující na jiných odděleních dané nemocnice nebo v jiných zdravotnických zařízeních.

Dalším limitem práce je fakt, že průzkum se zaměřil výhradně na sestry, a nikoliv na veřejnost obecně. Tím pádem nelze provést přímé srovnání toho, jak společenskou prestiž sester vidí lidé z řad nezdravotníků a jak ji vidí samotné sestry. Výsledky tedy reflektují pouze pohled a názory samotných sester.

7 DOPORUČENÍ PRO PRAXI

Doporučením pro praxi by byla aktivnější komunikace vysoké prestiže sester nejen směrem k široké veřejnosti, ale především směrem k samotným sestřám. Je důležité, aby sestry věděly, že v nich lidé vidí symbol vysokého profesního standardu, a že je jejich zaměstnání v očích společnosti velmi hodnotné. Za tímto účelem lze používat různé informační kanály – televizní debaty, články do odborných i laických časopisů, YouTube videa nebo v současné době velmi populární sociální sítě. Tento krok by navíc dopomohl ke zvýšení povědomí o povolání všeobecné sestry mezi mladými lidmi, kteří se teprve rozhodují, jaké profesi se chtějí v budoucnu věnovat.

8 ZÁVĚR

Bakalářská práce pojednávala o společenské prestiži všeobecných sester. V teoretické části bylo nejprve vysvětleno, kdo je všeobecná sestra a co pojem společenská prestiž znamená. Poté zde byly prozkoumány faktory, které mohou hrát roli v tom, jak společnost hodnotí status sestry. V tomto kontextu bylo zmíněno finanční ohodnocení sester, zastoupení mužů v ošetrovatelství, ale i vliv mimořádných pandemických událostí. Protože se zdravotnictví celosvětově potýká s nedostatkem ošetrovatelského personálu, byly zde také navrženy metody, které mohou dopomoci v upevňování prestiže sester a ke ztraktivnější profesí jakožto volby povolání pro mladé lidi.

Práce si kladla za hlavní cíl zjistit, jaká je podle všeobecných sester společenská prestiž jejich povolání. Průzkum ukázal, že velké množství dotázaných sester nepovažuje své zaměstnání za nikterak zvlášť lukrativní. Většina z nich (80 %) se domnívá, že je jejich profesie lidmi vnímaná jako průměrně až podprůměrně hodnotná. Když pak byly vyzvány, aby sestavily žebříček šesti nabízených povolání podle úrovně předpokládané společenské prestiže, umístily samy sebe na poslední, tedy šestou příčku. V oficiálním výzkumu CVVM se však všeobecné sestry objevují na třetím místě společensky nejprestižnějších povolání, hned za lékařem a vědcem. Lze proto konstatovat, že existuje nepoměr mezi tím, jak si sestry myslí, že jsou lidmi vnímány a tím, jaký status jim ve svém mínění veřejnost doopravdy přiděluje.

Prvním dílčím cílem práce bylo zjistit, jak samotné sestry nahlízejí na jejich profesii a zda jsou hrdé na svůj status všeobecné sestry. V tomto směru jsou výsledky mnohem pozitivnější. V průzkumu bylo zjištěno, že většina dotázaných sester považuje své povolání za krásné, jsou na něj hrdé a kdyby se měly znovu rozhodnout, vybraly by si jej znovu. Jediným nepříjemným zjištěním je, že kdyby měly doporučit své povolání blízkému člověku, většina z nich (77,50 %) by v tomto směru váhala. Tento fakt do jisté míry souvisí s druhým dílčím cílem.

Druhým dílčím cílem bylo zjistit, proč je i přes vysokou společenskou prestiž profesie konstantní nedostatek všeobecných sester. Podle 87,50 % účastníků studie je hlavním faktorem tohoto jevu neadekvátní finanční ohodnocení. Tento poznatek ještě zesiluje skutečnost, že téměř všichni dotazovaní projeví nespokojenost se svou mzdou. Významnou roli zde hrají také fyzická a psychická náročnost práce, kterou uvedlo 75 % a 72,50 % respondentů. Značné procento dotazovaných (77,50 %) pak vyjádřilo obavy ohledně atraktivity profesie pro generaci Z (lidé narození v letech 1995–2014).

Nedostatek všeobecných sester je závažným fenoménem, který může mít negativní dopady napříč všemi zdravotnickými obory. Je proto důležité hledat cesty, jak mladým lidem ukázat, že se jedná o povolání s vysokou prestiží, a že kariéra v ošetrovatelství pro ně může být zajímavou životní cestou. Třetím dílčím cílem proto bylo zjistit, jaké kroky by dle všeobecných sester mohly zvýšit atraktivitu jejich povolání. Ve více průzkumných otázkách se respondenti shodli na tom, že klíčovým faktorem by v tomto směru bylo navýšení platů a mezd sester. Mezi dalšími často navrhovanými postupy se pak objevují finanční podpora studentů zdravotnictví nebo lepší vedení studentů pomocí kvalitně proškolených mentorů.

9 POUŽITÁ LITERATURA

9.1 Primární zdroje

BOHÁČEK, Jiří. *Sociologie řízení*. Praha: Vysoká Škola Ekonomie a Managementu, 2020.

ISBN 978-80-883-3031-8. Dostupné z:

https://www.google.cz/books/edition/Sociologie_%C5%99%C3%ADzen%C3%AD/fCNJEAQAQBAJ?hl=cs&gbpv=1

CATALANO, Joseph. *Nursing Now/Today's Issues, Tomorrow's Trends*. Philadelphia: F.A.

Davis, 2023. ISBN 978-17-196-5012-0. Dostupné z:

https://www.google.cz/books/edition/Nursing_Now/CrnIEAAAQBAJ?hl=cs&gbpv=1

CROSS, Frederic J. *Florence Nightingale to Her Nurses*. Redditch: Read Books Limited, 2020.

ISBN 978-15-287-8928-8. Dostupné z:

https://www.google.cz/books/edition/Florence_Nightingale_to_Her_Nurses/ds_SDwAAQBAJ?hl=cs&gbpv=1

DIVIÁK, Tomáš, ŠLERKA, Josef, ŠMÍD, Martin, ZAJÍČEK, Milan. *Rok s pandemií covid-19*.

Praha: Karolinum, 2022. ISBN 978-80-246-5273-3

HEATHER, Henry. *Be a Leader in Nursing - E-Book*. Amsterdam: Elsevier Health Sciences,

2022. ISBN 978-07-020-8440-9. Dostupné z:

https://www.google.cz/books/edition/Be_a_Leader_in_Nursing_E_Book/bw9hEAAAQBAJ?hl=cs&gbpv=1

KOŤA, Jaroslav, STASKOVÁ, Věra, TÓTHOVÁ, Valérie. *Odkaz Joyce E. Travelbee pro*

ošetřovatelství 21. století. Praha: Grada, 2019. ISBN 978-80-271-2206-6.

MAGERČIAKOVÁ, Mariana, KOBER, Lukáš. *Motivace sester po pandemii covidu-19*. Praha:

Grada, 2023. ISBN 978-80-271-3730-5

MELLANOVÁ, Alena. *Psychosociální problematika v ošetřovatelské profesi*. Praha: Grada,

2017. ISBN 978-80-247-5589-2

PLEVOVÁ, Ilona. *Ošetřovatelství I*. Praha: Grada, 2018. ISBN 978-80-271-0888-6

POKORNÁ, Andrea, DOLANOVÁ, Dana, ŠTROMBACHOVÁ, Veronika, BŮŘILOVÁ,

Petra, KUČEROVÁ, Jana, MUŽÍK, Jan. *Management nežádoucích událostí ve zdravotnictví*.

Praha: Grada, 2019. ISBN 978-80-271-0720-9.

PULCINI, Joyce, HASSMILLER, Susan B. *Advanced Practice Nursing Leadership: A Global Perspective*. Cham: Springer International Publishing, 2020. ISBN 978-30-302-0550-8.

Dostupné

z:

https://www.google.cz/books/edition/Advanced_Practice_Nursing_Leadership_A_G/CYPZDwAAQBAJ?hl=cs&gbpv=1

ŠANDEROVÁ, Jadwiga. *Sociální stratifikace*. Praha: Karolinum, 2022. ISBN 978-80-246-5191-0

VENGLÁŘOVÁ, Martina. *Sestry v nouzi*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3174-2

VÉVODA, Jiří. *Motivace sester a pracovní spokojenost ve zdravotnictví*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4732-3

9.2 Sekundární zdroje

MATOUŠEK, Oldřich. *Profesní způsobilost a vzdělávání v sociální práci*. Praha: Karolinum, 2021. ISBN 978-80-246-4904-7.

NOVÝ, Ivan, SURYNEK, Alois. *Sociologie pro ekonomy a manažery*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1705-0.

VAN DEN BERG, Monika. *Jak se vzájemně chápat*. Praha: Grada, 2020. ISBN 978-80-247-2139-2.

9.3 Odborné články

ABRMANOVÁ, Michaela, BLECHOVÁ, Aneta. Motivace studentů ke studiu na vysoké škole v oboru všeobecná sestra. *Florence* [online]. 2022 [cit. 2023-10-29]. ISSN 2570-4915.

Dostupné z: <https://www.florence.cz/casopis/archiv-florence/2022/6/motivace-studentu-ke-studiu-na-vysoke-skole-v-oboru-vseobecna-sestra/>

ABUHAMMAD, Sawsan, ALAZZAM, Manar, MUKATTASH, Tareq. The perception of nurses towards their roles during the COVID-19 pandemic. *The International Journal of Clinical Practice* [online]. 2021, 75(4) [cit. 2023-10-29], DOI: 10.1111, ISSN: 1742-1241.

Dostupné

prostřednictvím

PubMed

z:

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7883258/>

BRENNER, Vladimír, HROUDA Milan. Věda a vysokoškolské vzdělání v prestiži povolání. *Sociologický Časopis* [online]. 2016, 17 (2) [cit. 2023-10-12]. ISSN 0038-0288. Dostupné z:

<https://sreview.soc.cas.cz/pdfs/csr/1968/01/04.pdf>

CAMBRA-BADII, Irene, MOYANO, Elisabet, ORTEGA, Irene, BAÑOS, Josep-E, SENTÍ, Mariano. TV medical dramas: health sciences students' viewing habits and potential for teaching issues related to bioethics and professionalism. *BMC Med Educ* [online]. 2021, 21(1), 509 [cit. 2023-10-29], DOI: 10.1186, ISSN: 1472-6920. Dostupné prostřednictvím PubMed z: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/34565375/>

FONG YEONG WOO, Brigitte, XIN YU LEE, Jasmine, WAI SAN TAM, Wilson. The impact of the advanced practice nursing role on quality of care, clinical outcomes, patient satisfaction, and cost in the emergency and critical care settings: a systematic review. *Hum Resour Health* [online]. 2017, 15(1), 63 [cit. 2023-10-14], DOI: 10.1186, ISSN: 1478-4491. Dostupné prostřednictvím PubMed z: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/28893270/>

MAREŠOVÁ, Petra, PROCHÁZKA, Miroslav, BARAKOVIC, Sabrina, BARAKOVIĆ HUSIĆ, Jasmina, KUČA, Kamil. A Shortage in the Number of Nurses—A Case Study from a Selected Region in the Czech Republic and International Context. *Healthcare (Basel)* [online]. 2020, 8(2), 152 [cit. 2023-10-14], DOI: 10.1097, ISSN: 2227-9032. Dostupné prostřednictvím PubMed z: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/28549051/>

SMETÁČKOVÁ, Irena. Femininní a maskulinní označení: vliv na hodnocení prestiže. *Gender, rovné příležitosti, výzkum*. [online]. 1968, 4 (1), 81–92 [cit. 2023-10-28]. ISSN 2570-6586. Dostupné z: <https://genderonline.cz/pdfs/gav/2016/02/08.pdf>

ROTH, Catharina, WENSING, Michel, BRECKNER, Amanda, MAHLER, Cornelia KRUG, Katja, BERGER, Sarah. Keeping nurses in nursing: a qualitative study of German nurses' perceptions of push and pull factors to leave or stay in the profession. *BMC Nursing* [online]. 2022, 21(1), 48 [cit. 2023-10-21], DOI: 10.1186, ISSN: 1472-6955. Dostupné prostřednictvím PubMed z: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC8863506/>

RUBBI, Ivan, PASQUINELLI, Gianandrea, CREMONINI, Valeria, FORTUNATO, Flavio, GATTI, Lorenzo, LEPANTO, Federica, ARTIOLI, Giovanna, BONACARO, Antonio. Does student orientation improve nursing image and positively influence the enrolment of nursing students in the University? An observational study. *Acta Biomedica* [online]. 2019, 90(6), 68-77 [cit. 2023-10-18], DOI: 10.23750, ISSN: 0392-4203. Dostupné prostřednictvím PubMed z: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6776179/>

TUČEK, Milan, MACHONIN, Pavel. Prestiž povolání v České republice v roce 1992. *Sociologický Časopis* [online]. 1993, 29 (3) [cit. 2023-10-12]. ISSN 0038-0288. Dostupné prostřednictvím JSTOR z: <https://www.jstor.org/stable/41130908>

TUČEK, Milan. Sociální diference v profesní sféře ve vědomí československé populace. *Sociologický Časopis* [online]. 1991, 27 (4), 504-18 [cit. 2023-11-01]. ISSN 0038-0288. Dostupné prostřednictvím JSTOR z: <http://www.jstor.org/stable/41130726>

ZELINKA, Patrik. Historie ošetrovatelských škol. *Florence* [online]. 2014, [cit. 2023-11-03]. ISSN 2570-4915. Dostupné z: <https://www.florence.cz/odborne-clanky/florence-plus/historie-osevovatelckych-skol/>

9.4 Internetové zdroje

ASSISTANCE PUBLIQUE HOPITAUX DE PARIS (APHP). *Les contrats d'allocation d'etudes* [online]. 2023 [cit. 2023-10-19]. Dostupné z: https://recrutement.aphp.fr/offre-de-emploi/emploi-campagne-cae-et-prime-d-engagement-2023_2825.aspx

AMELINE, Timothé. Les professions les plus respectées en 2022. In: *Zety* [online]. © Works limited, 2022 [cit. 2023-10-29]. Dostupné z: <https://zety.fr/blog/professions-les-plus-respectees>

BARTONÍČKOVÁ, Daniela. *Pátá oficiální zpráva o aktivitách Nursing Now ČR* [online]. 2020 [cit. 2023-10-29]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2021/01/5.reportNN%C4%8CR102020.pdf>

CENTRE HOSPITALIER UNIVERSITAIRE BORDEAUX (CHU BDX). *Allocations d'études aux étudiants et aux élèves du CHU de Bordeaux* [online]. 2023 [cit. 2023-10-19]. Dostupné z: <https://www.chu-bordeaux.fr/Emplois-recrutement/actualit%C3%A9s-et-%C3%A9vements-recrutement-CHU-de-Bordeaux/Allocations-d-%C3%A9tudes-aux-%C3%A9tudiants-et-aux-%C3%A9lèves-du-CHU-de-Bordeaux/>

CENTRUM PRO VÝZKUM VEŘEJNÉHO MÍNĚNÍ (CVVM). *Tisková zpráva: Prestiž povolání – červen 2019* [online]. 2019 [cit. 2023-10-11]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a4986/f9/eu190724.pdf

CENTRUM PRO VÝZKUM VEŘEJNÉHO MÍNĚNÍ (CVVM). *Tisková zpráva: Prestiž povolání* [online]. 2011 [cit. 2023-10-11]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a582/f9/101176s_eu110725.pdf

ČESKO. Zákon č. 96/2004 Sb. ze dne 3. března 2004 o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činnosti souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních). In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2023-10-12]. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/1/57523/1/2>

ČESKO. Nařízení vlády ze dne 25. září 2017 o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, stav textu k 1. lednu 2023. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2023-10-29]. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/1/89167/1/2>

ČESKO. Zákon č. 262/2006 Sb ze dne 21. dubna 2006., zákoník práce. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2023-11-02]. Dostupné z: https://ppropo.mpsv.cz/zakon_262_2006#p134

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD (ČSÚ). *Zaostřeno na ženy a muže - 2022* [online]. 2022 [cit. 2023-10-28]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/164109064/3000022202.pdf/389d5bd3-deb0-4cf7-976d-058fb3dbfc82?version=1.1>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD (ČSÚ). *Zaostřeno na ženy a muže - 2020* [online]. 2020 [cit. 2023-10-28]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/120583268/300002200201.pdf/55a3d42b-e181-4cf1-a8a0-2a0be69955a4?version=1.1>

FONDATION LA SOURCE. Répondre aux défis de la pénurie [online]. 2022 [cit. 2023-10-18]. Dostupné z: <https://rapportannuel.lasource.ch/article/repondre-aux-defis-de-la-penurie/278>

FORMATION INFIRMIER. Tout ce qu'il faut savoir sur le métier d'infirmier et la formation en IFSI [online]. 2022 [cit. 2023-10-18]. Dostupné z: <https://www.formation-infirmier.info/>

FRANCIE. Rozhodnutí ze dne 16. prosince 2020 zohledňující státní vzdělávání všeobecných sester. In: *Legifrance* [právní informační systém]. Journal officiel de la République française [cit. 2023-10-19]. Dostupné z: <https://www.legifrance.gouv.fr/download/pdf?id=IAHtqn3D4EKTahYWSsJsVp9zMW9r0VCLrkV8AmAAT3o=>

FZS. Zprávy o průběhu přijímacího řízení FZS [online]. 2023 [cit. 2023-10-18]. Dostupné z: https://fzs.upce.cz/fzs/prijimaci-rizeni-ke-studiu#panel_28906

KOUBOVÁ, Michaela, 2023. Navýšení kapacit vysokých škol pro sestry a další nelékařské zdravotníky by mohlo být už za rok, říká hlavní sestra ČR Alice Strnadová. In: *Zdravotnický deník* [online]. ©Media Network s.r.o, 9. května 2023 [cit. 2023-10-14]. Dostupné z: <https://www.zdravotnickydenik.cz/2023/05/navyseni-kapacit-vysokych-skol-pro-sestry-a-dalsi-nelekarske-zdravotniky-by-mohlo-byt-uz-za-rok-rika-hlavni-sestra-cr-alice-strnadova/>

KREJČOVÁ, Hana, 2019. Mzda a plat. In: *Odbory.info* [online]. © Odbory.info, 17. července 2019 [cit. 2023-10-29]. Dostupné z: <https://www.odborny.info/obsah/11/mzda-plat/111821>

KUMAR, Alok, 2023. Elevating Nursing as a Prestigious Career Choice. In: *BioSpectrum* [online]. © MM Activ Sci-Tech Communications, 1. srpna 2023 [cit. 2023-10-18]. Dostupné z: <https://www.biospectrumindia.com/views/68/23375/elevating-nursing-as-a-prestigious-career-choice.html>

NPK. Stipendijní program vyhlášený NPK, a.s. [online]. 2023 [cit. 2023-10-18]. Dostupné z: https://kariera.nempk.cz/uploads/composer/1690290309/stipendijni-program-pravidla-a-podminky_r.pdf

PETERKOVÁ, Jarmila, 2020. Studygramy: co jsou studygramy a čím mohou být pro rozhodování o dalším studiu. In: *Průvodce kariérou* [online]. © Střední průmyslová škola Otrokovice, 5. dubna 2020 [cit. 2023-10-29]. Dostupné z: <https://pruvodcekariou.zkola.cz/studygramy-co-jsou-studygramy-a-cim-mohou-byt-pro-rozhodovani-o-dalsim-studiu/>

STRNADOVÁ, Alice, HLADÍKOVÁ, Lenka, HOFŠTETROVÁ KNOTKOVÁ, Michaela, SVBODOVÁ, Dita, SVOBODOVÁ, Hana, NENIČKOVÁ, Veronika, TYDLAČKOVÁ, Renata, KRÍŽOVÁ, Ivana, 2021. Koncepce ošetrovatelství. In: *MZCR* [online]. 11. května 2021 [cit. 2023-11-03]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/koncepce-oseetrovatelstvi/>

ÚSTAV ZDRAVOTNICKÝCH INFORMACÍ A STATISTIKY ČR (ÚZIS). *Zdravotnictví ČR: Personální kapacity a odměňování 2021* [online]. 2022 [cit. 2023-10-14]. Dostupné z: <https://www.uzis.cz/res/f/008416/nzis-rep-2022-e04-personalni-kapacity-odmenovani-2021.pdf>

9.5 Ostatní

FISCHER, Jakub, MAZOUCH, Petr, VLTAVSKÁ, Kristýna. *Metodika odhadu potřebného počtu studentů a absolventů studijních programů zaměřených na vzdělávání všeobecných sester* [online]. Praha, 2021 [cit. 2023-10-14]. Analýza a návrh optimalizace vzdělávání a výkonu profese všeobecných sester. Vysoká škola ekonomická v Praze. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2022/11/Methodika-odhadu-potrebného-poctu-studentu-a-absolventu-studijních-programů-zaměřených-na-vzdělávání-všeobecných-sester.pdf>

9.6 Bakalářské práce

BRASLAVCOVÁ, Marie. *Prestiž práce sestry*. Praha, 2013. 68 s. Bakalářská práce. Vysoká škola zdravotnická, o.p.s. Vedoucí práce Mgr. Vlastimila Břízová

HRDLIČKOVÁ, Hana. *Kvalita života všeobecné sestry a její prestiž ve společnosti*. Plzeň, 2014. 69 s. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni, Katedra ošetrovatelství a porodní asistence. Vedoucí práce PhDr. Jiří Frei

JINDŘIŠKOVÁ, Marie. *Společenská prestiž sesterské profese ve společnosti*. Hradec Králové, 2021. 109 s. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, Ústav nelékařských studií. Vedoucí práce Mgr. Jana Matulová

VARDANOVÁ, Alžbeta. *Pohled na profesi Všeobecné sestry očima generace Z*. Brno, 2021. 110 s. Bakalářská práce. Masarykova Univerzita, Katedra ošetrovatelství a porodní asistence. Vedoucí práce PhDr. Natálie Beharková, PhD.

VŠETÍČEK, Dominik. *Všeobecná sestra a její prestiž*. Brno, 2018. 74 s. Bakalářská práce. Masarykova Univerzita, Katedra ošetrovatelství. Vedoucí práce PhDr. Michaela Schneiderová, PhD.

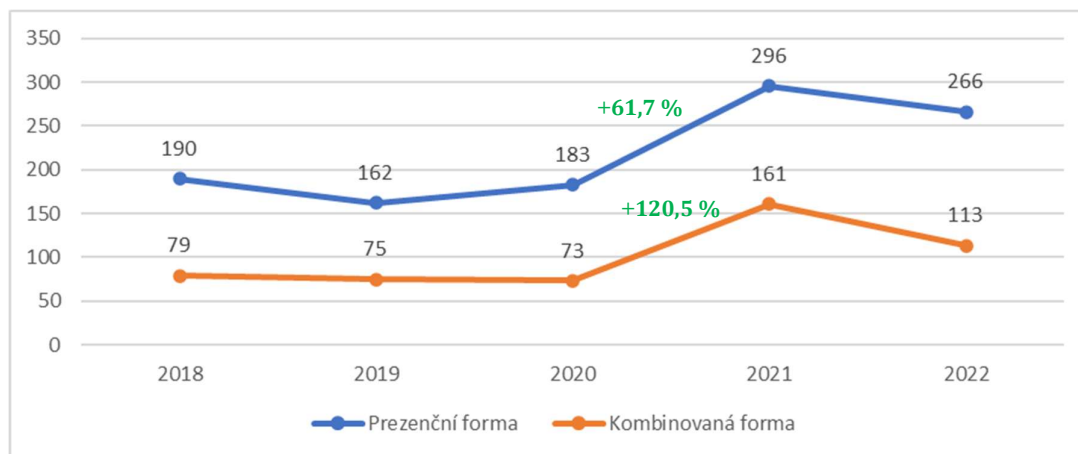
10 PŘÍLOHY

Příloha A – Žebříček společenské prestiže vybraných profesí od r. 1990 do r. 2019 (CVVM, 2019)	73
Příloha B – Počet uchazečů o obor ošetrovatelství na FZS UPCE mezi lety 2018–2022 (FZS, 2023)	74
Příloha C – Stupnice platových tarifů podle platových tříd a platových stupňů (Česko, 2023)	75
Příloha D – Dotazník.....	76

Příloha A – Žebříček společenské prestiže vybraných profesí od r. 1990 do r. 2019 (CVVM, 2019)

	Rok 1990	Rok 1992	Rok 2003	Rok 2011	Rok 2013	Rok 2016	Rok 2019
1.	Lékař	Lékař	Lékař	Lékař	Lékař	Lékař	Lékař
2.	Ministr	Ministr	Učitel na VŠ	Vědec	Vědec	Vědec	Vědec
3.	Učitel na VŠ	Učitel na VŠ	Ministr	Zdravotní sestra	Zdravotní sestra	Zdravotní sestra	Zdravotní sestra
4.	Vědec	Vědec	Vědec	Učitel na VŠ	Učitel na VŠ	Učitel na VŠ	Učitel na VŠ
5.	Ředitel podniku	Ředitel podniku	Ředitel podniku	Učitel na ZŠ	Učitel na ZŠ	Učitel na ZŠ	Učitel na ZŠ
6.	Učitel na ZŠ	Právník	Právník	Projektant	Soudce	Soudce	Soudce
7.	Zdravotní sestra	Učitel na ZŠ	Programátor	Soudce	Zemědělec	Projektant	Projektant
8.	Právník	Zdravotní sestra	Sportovec	Programátor	Projektant	Programátor	Zemědělec
9.	Horník	Projektant	Učitel na ZŠ	Zemědělec	Programátor	Zemědělec	Policista
10.	Agronom	Spisovatel	Spisovatel	Účetní	Policista	Policista	Programátor
11.	Projektant	Novinář	Projektant	Policista	Truhlář	Starosta	Voják
12.	Strojvedoucí	Policista	Zdravotní sestra	Truhlář	Majitel malého obchodu	Voják	Truhlář

Příloha B – Počet uchazečů o obor ošetrovatelství na FZS UPCE mezi lety 2018–2022 (FZS, 2023)

Příloha D – Dotazník

Vážená paní, vážený pane,

dovoluji si Vás požádat o vyplnění dotazníku, jehož cílem je zjistit, jaká je prestiž povolání všeobecných sester, jak jsou stávající sestry se svým zaměstnáním spokojeny a jak vnímají jejich postavení ve zdravotnickém zařízení i mimo něj.

*Jelikož se dotazník soustředí na téma společenské prestiže všeobecných sester, ráda bych Vás požádala o jeho vyplnění pouze v případě, že momentálně pracujete jako **všeobecná sestra**.*

Dotazník zajišťuje úplné zachování anonymity respondentů a obsahuje 22 otázek. Očekávám, že jeho vyplnění Vám zabere přibližně 10 minut. Věřím, že se šetření setká s Vaším zájmem a že využijete této příležitosti k vyjádření svých názorů.

Petra Svobodová

1. *Jste na své povolání všeobecné sestry hrdá/ý?*

- a) Určitě ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Určitě ne
- e) Nevím

2. *Plánoval/a jste někdy změnit povolání, tedy odejít vykonávat jinou profesi mimo sféru zdravotnictví?*

- a) Ano, protože
- b) Ne

3. *Kdybyste se mohl/a vrátit zpět do minulosti a znovu se rozhodnout o Vašem budoucím povolání, vybral/a byste si opět profesi všeobecné sestry?*

- a) Určitě ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Určitě ne
- e) Nevím

4. *Jaké je podle Vás celospolečenské mínění o povolání všeobecných sester?*

- a) Je to společensky velmi prestižní povolání
- b) Lidé to berou, jako kterékoliv jiné povolání
- c) Lidé to považují za nedostatečně lukrativní povolání
- d) Nevím

5. *Společenská prestiž všeobecných sester se podle Vás za posledních třicet let*
- Zlepšila
 - Zůstala stejná
 - Zhoršila
 - Nevím
6. *Jaký měla podle Vás pandemie Covid-19 vliv na prestiž povolání všeobecných sester?*
- Měla pozitivní vliv
 - Měla negativní vliv
 - Neměla žádný vliv
 - Nevím
7. *Seřadte na stupnici od 1 do 6 níže uvedená zaměstnání (od 1. = nejprestižnější, po 6. = nejméně prestižní)*

povolání	pořadí
projektant	
lékař	
učitel	
vědec	
všeobecná sestra	
soudce	

8. *Domníváte se, že pokud by povolání všeobecné sestry vykonávalo větší množství mužů, společenská prestiž profese by se tím zvýšila?*
- Určitě ano
 - Spíše ano
 - Spíše ne
 - Určitě ne
 - Nevím
9. *Cítíte, že s Vámi lékaři jednají jako se sobě rovným členem týmu?*
- Určitě ano
 - Spíše ano
 - Spíše ne
 - Určitě ne
 - Nevím

10. Jak Vás, dle Vašeho názoru, vnímají pacienti, kterým poskytujete ošetrovatelskou péči?

- a) Vnímají mě jako sestru, která je schopna samostatně poskytnout kvalifikovanou péči
- b) Vnímají mě jako sestru, která má jen plnit ordinace lékaře
- c) Vnímají mě spíše jako neodbornou pomocnou pracovní sílu
- d) Nevím

11. Je podle Vašeho názoru finanční ohodnocení všeobecných sester v České republice adekvátní?

- a) Určitě ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Určitě ne
- e) Nevím

12. Domníváte se, že pokud by došlo ke zvýšení platů/mezd všeobecných sester, zvýšila by se tím i jejich společenská prestiž?

- a) Určitě ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Určitě ne
- e) Nevím

13. Myslíte si, že je povolání všeobecné sestry atraktivní pro generaci Z (lidé narozeni v letech 1995 – 2014)?

- a) Určitě ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Určitě ne
- e) Nevím

14. Co je podle Vás příčinou, že je dnes v České republice nedostatek všeobecných sester? (více možností výběru)

- a) psychická náročnost povolání sestry
- b) nedostatečné finanční ohodnocení
- c) nedostatečné benefity pro zdravotníky
- d) fyzická náročnost povolání sestry
- e) nedostatečné morální ocenění
- f) vysoká míra odpovědnosti
- g) společenská degradace povolání sestry
- h) Jiný - uveďte jaký -

15. Jaké prostředky podle Vás mohou nejlépe dopomoci k navýšení počtu všeobecných sester? (více možností výběru)

- a) Zvýšení mezd a platů všeobecných sester
- b) Propagace povolání na sociálních sítích
- c) Televizní pořady z nemocničního prostředí
- d) Orientační dny pro studenty středních či základních škol
- e) Finanční podpora studentů zdravotnických oborů
- f) Hnutí Nursing Now a jiné obdobné projekty
- g) Jiný - uveďte jaký -

16. Ohodnoťte následující tvrzení

<i>Všeobecné sestry jsou stále více kompetentní a stále více kvalifikované</i>				
Určitě souhlasím	Spíše souhlasím	Spíše nesouhlasím	Určitě nesouhlasím	Nevím
<i>Všeobecná sestra je krásné povolání.</i>				
Určitě souhlasím	Spíše souhlasím	Spíše nesouhlasím	Určitě nesouhlasím	Nevím
<i>Všeobecná sestra je psychicky a fyzicky náročné povolání.</i>				
Určitě souhlasím	Spíše souhlasím	Spíše nesouhlasím	Určitě nesouhlasím	Nevím
<i>Kdybych měl/a mého příbuzného nasměrovat k profesní kariéře, doporučil/a bych mu povolání všeobecné sestry</i>				
Určitě souhlasím	Spíše souhlasím	Spíše nesouhlasím	Určitě nesouhlasím	Nevím

17. Domníváte se, že vyšší odborné / vysokoškolské vzdělání všeobecných sester napomáhá ke zvýšení společenské prestiže profese?

- a) Určitě ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Určitě ne
- e) Nevím

18. Jak dlouhá je Vaše praxe na pozici všeobecné sestry?

- a) Méně než 1 rok
- b) 1 - 5 let
- c) 6 - 10 let
- d) 11 - 15 let
- e) 16 – 20 let
- f) Více než 21 let

19. *Váš věk:*

- a) 30 let a méně
- b) 31 – 40 let
- c) 41 – 50 let
- d) 51 let a více

20. *Jaké je Vaše pohlaví*

- a) Žena
- b) Muž

21. *Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání*

- a) Střední odborné vzdělání s maturitou
- b) Vyšší odborné vzdělání
- c) Vysokoškolské vzdělání – bakalářský stupeň
- d) Vysokoškolské vzdělání – magisterský stupeň

22. *Na jakém oddělení momentálně pracujete?*